

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Karin Šigutová

**Nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem a jeho
vliv na průběh civilního soudního řízení**

Diplomová práce

Olomouc 2024

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Narřízení prvního setkání se zapsaným mediátorem a jeho vliv na průběh civilního soudního řízení* vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 98 767 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 2. 1. 2024

Karin Šigutová

Poděkování:

Ráda bych na tomto místě poděkovala své vedoucí JUDr. Kláře Hamulákové, Ph.D. za veškeré cenné rady a ochotný a zodpovědný přístup při psaní mé diplomové práce. Také bych ráda poděkovala rodině a přátelům za podporu po celou dobu mého studia.

Obsah

Seznam použitých zkratek.....	5
1. Úvod.....	6
2. Základní pojmy	8
2.1 Alternativní řešení sporů	8
2.2 Mediace	8
2.3 Mediátor.....	10
2.4 Soudní smír vs smírčí řízení	11
3. Česká právní úprava prvního setkání se zapsaným mediátorem	12
3.1 Občanský soudní řád	12
3.2 Zákon o zvláštních řízeních soudních	15
3.3 Zákon o sociálně-právní ochraně dětí	17
3.4 Zákon o mediaci.....	19
4. Zahraniční právní úprava	21
4.1 Úvod	21
4.2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES.....	22
4.3 Spojené království Velké Británie a Severního Irsku.....	23
4.3.1 Občanskoprávní mediacce	23
4.3.2 Mediacce v rodinných sporech	24
4.4 Francie	25
4.5 Španělsko.....	27
5. Institut prvního setkání se zapsaným mediátorem ve sporném řízení.....	30
5.1 Pojem prvního setkání s mediátorem	30
5.2 Kdo může nařídít první setkání s mediátorem?	33
5.3 Postup při nařízení prvního setkání s mediátorem	33
6. Vliv nařízení prvního setkání s mediátorem na průběh civilního soudního řízení	36
7. Závěr.....	42
Seznam použitých zdrojů	45
Abstrakt	49
Abstract	50
Klíčová slova	51
Key words.....	52

Seznam použitých zkratk

ADR	Alternative Dispute Resolutions (Alternativní metody řešení sporů)
NOZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů
ZoM	Zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů
ZOSPO	Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí
ZŘS	Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
GBP	britská libra
CMC	Civil Mediation Council
FMC	Family Mediation Council
CPR	Civil Procedure Rules
MIAM	Mediation Information and Assessment Meeting)
FPR	Family Procedure Rules
EU	Evropská unie
ČR	Česká republika
SIMA	Interkonfederální služba pro mediační a rozhodčí
Sp. zn.	spisová značka
Cdo	civilní dovolání

1. Úvod

Téma mé diplomové práce s názvem Nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem a jeho vliv na průběh civilního soudního řízení jsem si vybrala z několika důvodů. Prvním z nich je nepochybně fakt, že mě obecně probace a mediace zajímaly při studiu, a také při přípravě na souborné zkoušky jak z trestního práva, tak z civilního procesu. Samotná mediace mi přišla zajímavější a nevěděla jsem o ní tolik informací, proto jsem se rozhodla napsat diplomovou práci právě na problematiku spojenou s mediací. Dalším důvodem byla má stáž na Probační a mediační klinice v Olomouci, kterou jsem ve 4. ročníku studia absolvovala, a to rovnou dvakrát. Měla jsem možnost docházet na schůzky, které probační úřednice vedly se svými klienty a získat tak bezprostřední vhled do této tematiky. Bylo to právě v době, kdy jsem si volila téma diplomové práce a považovala jsem za velmi užitečné tyto dvě povinnosti spojit. Jsem ráda, že mohu nějaké informace čerpat přímo ze své praxe, kterou jsem absolvovala.

Psaní diplomové práce mi nepochybně pomáhá v získání dalších poznatků a informací, které se mi budou v budoucnu určitě hodit. Mediace je nejspíš jeden ze směrů, kterým bych se ve své budoucí pracovní kariéře chtěla ubírat a napsání diplomové práce na toto téma považuji za dobrý začátek, jak do této sféry vstoupit.

Tato diplomová práce se zaměřuje na problematiku prvního setkání s mediátorem v rámci civilního soudního řízení. S narůstajícím počtem případů se hledají alternativní metody řešení sporů, které by nejen snížily zatížení soudů, ale také umožnily stranám dosáhnout rychlejšího a méně konfliktního usmíření. Jednou z těchto alternativních metod je mediace, která se stává stále více ceněným nástrojem pro řešení různých druhů sporů. Cílem práce je analyzovat vliv tohoto setkání na průběh celého soudního řízení a zhodnotit, zda je možné díky němu dosáhnout efektivnějšího a rychlejšího řešení sporů. V úvodní části práce jsou představeny základní pojmy týkající se mediace a civilního soudního řízení. Poté se v druhé kapitole věnuji české právní úpravě, kde zmiňuji zákony, které se této problematice týkají a rozebírám konkrétní právní úpravu. Další kapitola se zaměřuje na zahraniční právní úpravu, jelikož k poskytnutí kompletního přehledu o mediaci a nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem, je třeba čerpat i ze zahraničních zdrojů. Konkrétně jsem čerpala ze zahraniční právní úpravy Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, Francie a Španělska. Tyto země mě zajímaly nejvíce a chci se o jejich úpravě mediace dozvědět více. Anglie mě zajímala také proto, že má právní systém postavený na právu zvykovém, což je odlišné od českého právního systému. Ve čtvrté kapitole je vysvětlen pojem prvního setkání

s mediátorem, dále jsou popsány základní principy a postupy nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem, včetně toho, kdo může toto setkání nařídit, a také jaký postup se aplikuje po jeho nařízení. V poslední kapitole se zaměřuji na samotný vliv nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem na civilní soudní řízení. U každé kapitoly jsem si stanovila výzkumnou otázku, na kterou bych si ráda v rámci psaní této práce odpověděla:

- I. Je právní úprava mediace a nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem v České republice dostačující v porovnání s právními úpravami některých evropských států?
- II. Je zahraniční právní úprava mediace a nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem něčím výrazně odlišná od české právní úpravy?
- III. Je institut nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem v České republice dostatečně využíván?
- IV. Jak moc a jakým způsobem ovlivňuje nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem průběh civilního soudního řízení?

Nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem je v České republice relativně nový pojem a neexistuje žádná publikace, která by se věnovala přímo téhle problematice. Proto čerpám z odborných článků, učebnic a judikatury, a také z několika zákonů, které se tomuto institutu věnují. Alternativní řešení sporů (ADR) získává stále větší pozornost jako způsob, jak efektivně a mimosoudně vyřešit různé typy sporů. V rámci ADR se mediace zvláště vyznačuje schopností stran angažovat se aktivně a spolupracovat na hledání společných řešení, a to za přítomnosti neutrálního a zkušeného mediátora. Zavedení mediace do civilního soudního řízení může znamenat revoluci ve způsobu, jakým jsou spory vyřizovány a může mít důležité procesní i systémové dopady.

Cílem mé diplomové práce je přinést komplexní informace o tématu mediace a prvním setkání se zapsaným mediátorem, poskytnout je srozumitelným způsobem a přiblížit tuto problematiku široké veřejnosti. Sama se ráda dozvím nové věci a poskytnu svůj názor na toto téma. Byla bych ráda, kdyby moje práce inspirovala další lidi, aby se o toto téma zajímali, nebo byla nápomocná při vzdělávání.

2. Základní pojmy

2.1 Alternativní řešení sporů

Prvním pojmem je nepochybně alternativní řešení sporů neboli Alternative Dispute Resolution (zkráceně ADR). „*Alternativní řešení sporů je obecně chápáno jako mimosoudní řešení sporů. Nejčastěji je pojímáno jako alternativa k soudním postupům a je definováno více méně tím, čím se od nich liší.*“¹ Odlišností od soudního řešení sporů můžeme uvést několik. Prvním z nich je fakt, že ADR je realizováno pomocí subjektů, které jsou odlišné od soudu. ADR se také od soudního řízení liší povahou samotného procesu. V alternativním řešení sporů převládá spolupráce a komunikace stran mezi sebou, zatímco v soudním řízení mají účastníci kontradiktorní postavení a celé řízení je ovládáno autoritou v podobě soudu.

Mimosoudní metody řešení sporů jsou relativně nový pojem, v praxi se začaly uplatňovat až od konce 60. let 20. století. Vznikly na třech základních pilířích, a to na komunikaci, vyjednávání a strukturování procesu.² Mezi cíle mimosoudních metod patří například zvládání konfliktů práce, pomoc pochopit vlastní situaci, potřeby a zájmy, mobilizace síly a schopnosti jedinců, nastolení otevřené komunikace, pomoc při umění naslouchat druhému, vytváření srozumitelné dohody, podpora soudních reforem apod.³ „*Mimosoudní postupy řešení sporů jsou nástrojem pro uplatňování spravedlnosti. Buď samotnými účastníky, nebo za pomoci třetí nezávislé osoby. A to na základě zásad a podmínek, které se jim v daném případě zdály spravedlivé (tedy nikoliv na jednotně uplatňovaných právních normách).*“⁴

Mezi charakteristické znaky alternativního řešení sporů patří neformálnost, přímá účast a komunikace mezi stranami, dobrovolnost, důvěrnost, nestrannost, nezávaznost a profesionalita zprostředkovatele.

2.2 Mediace

Pojem mediace budu v této diplomové práci užívat velmi často, takže je na místě jej přiblížit. Mediace se jakožto specifická metoda pro řešení konfliktů začala objevovat a

¹ HOLÁ, Lenka, HRNČÍŘIKOVÁ, Miluše. *Mimosoudní metody řešení sporů*. Praha: Leges, 2017, 22 s.

² Tamtéž, 19 s.

³ Tamtéž, 21 s.

⁴ Tamtéž, 22 s.

uplatňovat v 60. letech 20. století v USA. V Evropě se objevila v 70. letech 20. století.⁵ Kořeny mediace jakožto přístupu k řešení konfliktů nalezneme již ve starověku. Tato metoda byla používána v tehdejších tradičních společnostech především k řešení sporů uvnitř komunit a příbuzenství.⁶ Samotný pojem je odvozen z latinského slova *medius*, což můžeme přeložit jako střední, prostřední, nestranný, nezávislý či zprostředkující. „*Mediace je flexibilní, dobrovolný způsob řešení konfliktů, který využívá třetí neutrální stranu (mediátora) k usnadnění jednání a řešení problému stran.*“⁷ Mediace je postup při řešení sporu mezi stranami, při kterém je přítomný jeden nebo více mediátorů, kteří mají za úkol podporovat komunikaci mezi osobami, mezi kterými je spor, aby bylo dosaženo smírného řešení. Proces začíná uzavřením smlouvy o provedení mediace a v ideálním případě je ukončen mediační dohodou.⁸ Konkrétně do České republiky pojem mediace dorazil v 90. letech 20. století, a to ve spojení s neziskovou organizací *Partners for Democratic Changes*, která vzdělávala první mediátory.⁹

V České republice existuje taktéž zákonná definice, kterou nalezneme v zákoně č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), a to konkrétně v § 2 písm. a), který říká: „*Pro účely tohoto zákona se rozumí mediací postup při řešení konfliktu za účasti jednoho nebo více mediátorů, kteří podporují komunikaci mezi osobami na konfliktu zúčastněnými (dále jen "strana konfliktu") tak, aby jim pomohli dosáhnout smírného řešení jejich konfliktu uzavřením mediační dohody.*“¹⁰

Mezi cíle mediace můžeme zařadit například pochopení podstaty a různých aspektů konfliktu, redukce konfliktu, pomoc pochopit zájmy a vlastní situaci klientů, nalézt řešení konfliktu nebo také vytvoření jasně formulované a přijatelné dohody. Do principů mediace patří například dobrovolnost, důvěrnost, nestrannost, změna soupeření na spolupráci, převzetí odpovědnosti, orientace na budoucnost, a také svoboda rozhodování.

⁵ VRAJÍKOVÁ, Melinda. Alternativní řešení sporů. *Epravo* [online], 2023 [cit. 22. srpna 2023]. Dostupné Z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/alternativni-reseni-sporu-116231.html>

⁶ HOLÁ, Lenka, HRNČIŘÍKOVÁ, Miluše. *Mimosoudní metody řešení sporů*. Praha: Leges, 2017, 88 s.

⁷ Tamtéž, 90 s.

⁸ RANGLOVÁ, Pavla. *Nejen zapsaný mediátor v praxi I, Vhled do mediace včetně souvisejících předpisů a vzorů*. 1. vydání. Ostrava: S. Europe, s. r. o., 2020, 17 s.

⁹ PATOČKOVÁ, Dana. *Nejlepší je domluvit se aneb průvodce mediačním procesem*. 1. vydání. Praha: ALFOM, 2013, 23 s.

¹⁰ Zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

2.3 Mediátor

V zákoně č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů nalezneme přesnou definici pojmu mediátor, a to konkrétně v § 2 písm. c). „*Pro účely toho zákona se rozumí mediátorem fyzická osoba, která je zapsaná v seznamu mediátorů.*“¹¹ Mediátor je povinen svou práci vykonávat osobně, nestranně a s náležitou odbornou péčí. Musí respektovat názory obou stran, snažit se jim pomoci najít společné východisko, bez zbytečného odkladu informovat strany sporu o všech skutečnostech, které jsou pro jeho vyřešení nezbytné, uzavřít mediační dohodu a podobně. Můžeme tedy říct, že mediátor je osoba, která je přítomná spolu se stranami na jednání a snaží se s nimi komunikovat, spolupracovat a najít společné řešení. Je to osoba, která celou mediaci řídí. Nezbytnou součástí povinností mediátora je především povinnost mlčenlivosti. Mediátor nesmí poskytovat žádné informace o účastnících sporu ani o sporu samotném. V mé diplomové práci se věnuji konkrétně institutu prvního setkání se zapsaným mediátorem a rozebírám jeho vliv na civilní soudní řízení.

Před účinností zákona o mediaci mohl mediaci vykonávat kdokoli na základě živnostenského oprávnění. V civilních sporech vystupovali dva typy mediátorů, a to *mediátor* a *akreditovaný mediátor*. Od roku 2001, tedy od účinnosti zákona o mediaci v ČR rozlišujeme tyto typy mediátorů: *mediátor*, *akreditovaný mediátor*, *mediátor Probační a mediační služby* a *zapsaný mediátor*.

*„Mediátor je nezávislá osoba, prostředník, který vstupuje mezi strany konfliktu a je nápomocen stranám v hledání smírného řešení jejich sporných otázek na základě jejich skutečných potřeb. Je neutrální, nehodnotí a neposuzuje. Naslouchá stranám, je nápomocen navázat komunikaci mezi nimi, provázet je mediačním procesem a nalézat řešení na základě jejich skutečných zájmů.“*¹²

Zapsaný mediátor je fyzická osoba, která je zapsaná v seznamu mediátorů, vedeném Ministerstvem spravedlnosti České republiky. Osoba je na základě žádosti Ministerstvem spravedlnosti zapsána do seznamu mediátorů. Fyzická osoba musí být způsobilá k právním úkonům (svéprávná), bezúhonná, mít vysokoškolské vzdělání, složit zkoušku mediátora, a také nesmí být v posledních pěti letech před podáním žádosti vyškrtuta ze seznamu na základě § 22 odst. 4 zákona o mediaci.¹³

¹¹ Tamtéž.

¹² RANGLOVÁ, Pavla. *Nejen zapsaný mediátor v praxi I., Vhled do mediace včetně souvisejících předpisů a vzorů*. Ostrava: S. Europe, s. r. o., 2020, 37, 38 s.

¹³ RANGLOVÁ, Pavla. *Nejen zapsaný mediátor v praxi I., Vhled do mediace včetně souvisejících předpisů a vzorů*. 1. vydání. Ostrava: S. Europe, s. r. o., 2020, 43 s.

Zapsaný mediátor má určité povinnosti a mezi ty hlavní můžeme zařadit zachování mlčenlivosti o všech skutečnostech a informacích, které jsou mu klientem sděleny, a které jakkoliv souvisí s přípravou nebo výkonem mediace. Další z hlavních povinností je poučovací povinnost. Dochází k ní v případě, kdy se strany rozhodují, zda budou svou situaci řešit mediací, či jiným způsobem. Před tímto rozhodnutím musí být mediátorem poučeny alespoň o základních principech mediace.¹⁴

2.4 Soudní smír vs smírčí řízení

Jako stěžejní považuji vysvětlit rozdíl mezi soudním smírem a smírčím řízením. Soudní smír není uzavírán v rámci smírčího řízení, ale naopak během klasického nalézacího řízení. Soud by měl v nalézacím řízení vždy usilovat o smír mezi účastníky, pokud to připouští povaha věci. Uzavřít smír je vyloučeno například ve věcech, v nichž lze zahájit řízení i bez návrhu, ve věcech, v nichž se rozhoduje o osobním stavu, nebo ve věcech, kde má být vydáno konstitutivní rozhodnutí. Při pokusu o smír má předseda senátu povinnost s účastníky probrat věc, upozornit je na právní úpravu a stanoviska Nejvyššího soudu. Je-li to vhodné, upozorní i na využití mediace. Obsahem smíru, který je mezi účastníky uzavřen je hmotněprávní dohoda, nejčastěji ve formě narovnání, započtení, privativní novace nebo vzdání se práva nebo dluhu. Soud o schválení smíru rozhoduje usnesením, proti kterému není možné podat odvolání. Lze ovšem podat žalobu na zrušení usnesení o schválení smíru, pokud je podle hmotného práva neplatný. Pokud nalézací řízení skončilo smírem, žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Smírčí řízení dle části druhé OSŘ je vlastním typem civilního procesu, v němž je jednáno a rozhodováno o tzv. prétorském smíru. Patří do tzv. předběžných řízení dle § 67 a násl. OSŘ. „*Připouští-li to povaha věci, lze navrhnout u kteréhokoli soudu, který by byl věcně příslušný k rozhodování věci, aby provedl pokus o smír (smírčí řízení) a, došlo-li k jeho uzavření, aby rozhodl i o jeho schválení. Jestliže by věcně příslušný byl krajský soud, může provést smírčí řízení a schválení smíru i kterýkoli okresní soud.*“¹⁵ Jeho hlavní funkcí je prevence proti zahájení řízení za současného vyřešení sporu. Pokud dojde ke schválení, má schválený smír účinky pravomocného rozsudku a vzniká zde exekuční titul.

¹⁴ Zapsaný mediátor – Kdo je to? [online]. consensus.cz, 2023 [cit. 23. srpna 2023]. Dostupné z: <https://consensus.cz/zapsany-mediator-kdo-je-to/>

¹⁵ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

3. Česká právní úprava prvního setkání se zapsaným mediátorem

V této kapitole mé diplomové práce se snažím co nejvíce přiblížit právní úpravu prvního setkání se zapsaným mediátorem, ale pouze českou. Pro větší přehlednost a snadnější odlišení české právní úpravy, od té zahraniční, jsem je rozdělila do dvou samostatných kapitol. Tento institut je v české právní úpravě uveden nejen v občanském soudním řádu, ale i v zákoně o zvláštních řízeních soudních, zákoně o sociálně-právní ochraně dětí a taktéž v zákoně o mediaci. Každý z těchto zákonů rozebírám a zmíním konkrétní paragrafy, které se této tematiky týkají.

3.1 Občanský soudní řád

V zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen OSŘ) je úprava prvního setkání se zapsaným mediátorem upravena v § 100 odst. 2, a to konkrétně takto: *Je-li to účelné a vhodné, může předseda senátu účastníkům řízení nařídít první setkání se zapsaným mediátorem (dále jen "mediátor") v rozsahu 3 hodin a přerušit řízení, nejdéle však na dobu 3 měsíců. Pokud se účastníci bez zbytečného odkladu nedohodnou na osobě mediátora, vybere jej ze seznamu vedeného ministerstvem předseda senátu. Po uplynutí 3 měsíců soud v řízení pokračuje. První setkání nelze nařídít po dobu platnosti předběžného opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí.*¹⁶

V § 99 odst. 1 OSŘ je uvedeno, že soudní řízení může skončit soudním smírem, pokud to ale připouští povaha sporu.¹⁷ Lze z toho vyvodit, že soud vždy usiluje o to, aby účastníci smíru dosáhli. Možnost dosáhnout soudního smíru je účastníkům ponechána po celou dobu řízení, až do pravomocného rozhodnutí soudu. Existuje několik možností, jak soudního smíru dosáhnout a jednou z nich je právě mediace. Soud by se měl snažit účastníky vést ke smírnému řešení sporu, a proto má povinnost účastníky o takových možnostech informovat. *„Při pokusu o smír předseda senátu zejména s účastníky probere věc, upozorní je na právní úpravu a na stanoviska Nejvyššího soudu a rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek týkající se věci a podle okolností případu jim doporučí možnosti smírného vyřešení sporu.*“¹⁸

Dle občanského soudního řádu jsou dvě možnosti, kdy je možné nařídít první setkání se zapsaným mediátorem, a to právě v případě již výše zmíněného § 100 odst. 2 během

¹⁶ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ Tamtéž.

průběhu řízení anebo během přípravy jednání dle ustanovení § 114 odst. 3 písm. d). Tato právní úprava je ovšem poměrně nová. Občanský soudní řád, který byl účinný ke dni 31. 8. 2012 obsahoval jiný způsob smírného řešení sporu. Konkrétně v § 100 odst. 3 OSŘ, účinného ke dni 31. 8. 2012 určuje, že ve věcech péče o nezletilé děti může soud uložit účastníkům na dobu nejvýše 3 měsíců účast na mimosoudním smírčím nebo mediačním jednání nebo rodinné terapii. Účast na mimosoudním smírčím nebo mediačním jednání nebo rodinné terapii nelze uložit po dobu platnosti předběžného opatření podle § 76b odst. 1.¹⁹

Dle důvodové zprávy k zákonu o mediaci bylo hlavním důvodem, proč byl institut nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem včleněn do občanského soudního řádu, zvětšení povědomí o mediaci mezi účastníky sporu. Možnost nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem se vztahuje na veškeré spory, ne pouze na ty, které vznikly po účinnosti tohoto zákona.²⁰

V prvé řadě je třeba zdůraznit, že nařízené první setkání se zapsaným mediátorem není mediací. Nejedná se o dosažení žádné smírčí dohody mezi účastníky sporu, nýbrž o seznámení s principy a výhodami mediace a také jejím účelem. Mediace není zahajována rozhodnutím soudu o prvním setkání se zapsaným mediátorem, ale až uzavřením smlouvy, jejímž předmětem je provedení mediace. První setkání se zapsaným mediátorem je možné nařídit, pokud je v konkrétní situaci vhodné a účelné a nařizuje jej předseda senátu. Takovéto setkání je vhodné například v případech, kdy je mezi účastníky zájem na tom, aby byly do budoucna udrženy kladné vztahy nebo nadále trvala spolupráce. Také je velmi časté v rodinném, popřípadě pracovním právu nebo ve spotřebitelských sporech. „*Výše odměny za první setkání s mediátorem nařízené soudem činí 400 Kč za každou započatou hodinu. Je-li zapsaný mediátor plátcem daně z přidané hodnoty podle jiného právního předpisu, náleží mu rovněž náhrada za daň z přidané hodnoty.*“²¹

Soud musí na základě provedených důkazů zhodnotit, zda je nařízení prvního setkání účelné a vhodné a zda jsou mu nakloněny okolnosti daného případu. Dle § 100 odst. 1 OSŘ má soud usilovat o smírné řešení sporu, a proto se právě nařízení tohoto setkání nabízí jako jedna z variant.²² „*Ustanovení § 100 odst. 2 soudu umožňuje, aby účastníkům sporného řízení uložil povinnost k prvnímu setkání s mediátorem a řízení za účelem vyčkání výsledku mediace*

¹⁹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 295/2008 Sb. účinném ke dni k 31.8.2012.

²⁰ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci.

²¹ Vyhláška č. 277/2012 Sb., o zkouškách a odměně mediátora.

²² BŘÍZA, Petr, GANTNER, Filip. První setkání se zapsaným mediátorem z pohledu praxe. *Bulletin advokacie* [online], 2016 [cit.1. srpna 2023]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/prvni-setkani-se-zapsanym-mediator-em-z-pohledu-praxe>.

přerušil. *Mediace je vyloučena jen ve věcech, v nichž je třeba rozhodnout s nejvyšším urychlením, například v řízení na ochranu před domácím násilím. Jinak je na soudu, aby zvážil, zda v daném případě jde o efektivní prostředek k vyřešení projednávané věci. Mediace je úspěšně ukončena předložením mediační dohody soudu, a to ze strany mediátora, případně některého z účastníků.*²³ Přerušení řízení kvůli nařízení prvního setkání lze u soudu jak prvního i druhého stupně, tak i u soudu odvolacího a nastává až nabytím právní moci usnesení, které vydává předseda senátu.

*„Z hodnocení současné právní úpravy je patrné, jak důležitou a zároveň i problematickou součástí výkonu mediace dle zákona o mediaci je první setkání se zapsaným mediátorem.*²⁴ Na základě výzkumu, který se týká hodnocení současné právní úpravy z pohledu zapsaných mediátorů, advokátů a soudců a jejich srovnání jsem se soustředila na odpovědi zapsaných mediátorů. Na otázku „Co je podle Vás účelem prvního setkání se zapsaným mediátorem dle § 100 odst. 2 OSŘ?“ odpověděla většina respondentů (92 % platných odpovědí) možností, že za účel považují seznámení a objasnění mediace a jejích aspektů. Další častou odpovědí bylo rozhodnutí se klientů o případném zahájení mediace nebo zjišťování informací o klientech a případu. Výzkum se pak dále podrobněji věnuje nejčastější odpovědi z předchozí otázky a to seznamování. *„Můžeme totiž dále analyzovat, s čím mediátor nejčastěji seznamuje. Tato informace podkřývá představu zapsaných mediátorů o tom, s čím je podle nich potřeba klienty seznámit. Kromě nejčastější kategorie – obecným seznámením s mediací – respondenti nejčastěji zmínili seznámení s osobou mediátora a související seznámení s rolí mediátora. Četně bylo zmiňováno i seznámení/informování s možnostmi, principy a procesem mediace.*²⁵ Zajímavé je, že zapsaní mediátoři daleko méně uváděli účel seznámení s výhodami a nevýhodami mediace.

Dle mého názoru je vhodné zde zmínit i věcný záměr civilního řádu soudního. Institut prvního setkání se zapsaným mediátorem je zde zmíněn v souvislosti s klidem řízení. *„Klid řízení může být v první řadě ujednán stranami, zejména za tím účelem, aby se pokusily o smírné odklizení sporu. K tomu může dojít mj. i za součinnosti zapsaného mediátora. Na rozdíl od současného § 100 odst. 2 OSŘ se ponechává na vůli stran, jestli chtějí pomoci mediátora využít, či nikoliv. Věcný záměr nepodceňuje význam mediace coby smírného řešení sporu, avšak nepovažuje za adekvátní a souladné s dobrovolností mediace jako alternativního způsobu řešení sporu, pokud jsou k němu strany nuceny, třebas již jenom v podobě*

²³ SVOBODA, Karel a spol. *Občanský soudní řád. Komentář.* Praha: C. H. Beck, 2022, § 100 odst. 2 OSŘ

²⁴ HOLÁ, Lenka a kol. *Mediace v praxi optikou empirického výzkumu.* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, 117 s.

²⁵ Tamtéž, 119 s.

obligatorního prvního setkání se zapsaným mediátorem. Nemají-li strany vůli urovnat jejich při smírně, je vnučené první setkání s mediátorem pouze zbytečným průtahem v řízení, nadto spojeným se zbytečnými náklady. Naopak tam, kde strany mají ochotu dohodnout se, může první setkání s mediátorem a následná mediace k odklizení jejich sporu pomoci. Věcný záměr civilního řádu soudního vychází z přesvědčení, že strany by měly být k využití mediace (k prvnímu setkání s mediátorem) motivovány, a nikoliv direktivně přimucovány. Motivace by měla být dána především rychlejším a levnějším vyřízením věci, ale měla by také spočívat kupř. v oblasti poplatkového práva.“²⁶

Další paragraf, který dle mého názoru stojí za zmínění je § 150 OSŘ, který říká: „*Jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele, nebo odmítne-li se účastník bez vážného důvodu zúčastnit prvního setkání s mediátorem nařízeného soudem, nemusí soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti přiznat.“²⁷*

V souvislosti v tímto paragrafem uvádím příklad z judikatury. „*Stěžovatel v ústavní stížnosti v první řadě uvádí, že krajský soud rozhodl o nákladech řízení pouze na základě zprávy mediátora, který je však podle § 9 odst. 1 zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů, vázán povinností mlčenlivosti, a to i vůči soudu. Žádný z účastníků podle stěžovatele mediátora této povinnosti nezprostil. Mediátor podle stěžovatele rovněž podal krajskému soudu nepravdivé informace, neboť na prvním setkání k žádné dohodě nedošlo, přičemž ani sám vedlejší účastník v průběhu řízení před okresním a krajským soudem uzavření dohody neuváděl. K tvrzení stěžovatele o nepravdivosti sdělení mediátora Ústavní soud uvádí, že hodnotit důkaz může pouze orgán, který jej sám provedl. V opačném případě by šlo o nepřípustnou ingerenci Ústavního soudu do rozhodovací kompetence nezávislého soudu.“²⁸*

3.2 Zákon o zvláštních řízeních soudních

Tento zákon obsahuje výčet řízení, která mají nespornou povahu. Tato řízení byla vyčleněna z OSŘ a jejich kompletní úprava je právě v zákoně o zvláštních řízeních soudních. Podstatný rozdíl oproti spornému řízení je ten, že zde proti sobě nestojí žalobce a žalovaný, ale okruh účastníků řízení závisí na druhu řízení a může být různorodý. „*V řízení, které může být zahájeno i bez návrhu, je účastníkem řízení (dále jen "účastník") návrhovátelem a*

²⁶ Věcný záměr civilního soudního řízení.

²⁷ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸ Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. května 2018, sp. zn. III. ÚS 1604/17-1.

*ten, o jehož právech nebo povinnostech má být v řízení jednáno. Účastníkem je také navrhovatel a ten, kterého zákon za účastníka označuje.*²⁹

Zákon o zvláštních řízeních soudních taktéž připouští variantu smírného řešení sporu, konkrétně v § 9: „*Soud vede účastníky k nalezení smírného řešení. Za tím účelem je informuje o možnostech mimosoudního smírního nebo mediačního jednání.*“³⁰ „*V řadě nesporných řízení se tak i přes působení zásady oficiality a zásady vyšetřovací uplatní instituty, které jsou projevem smírného řešení, jako například dohody rodičů v řízení o péči o nezletilé. Autor této části komentáře se proto domnívá, že zákonodárce zavedením institutu dohody o předmětu řízení chtěl rozšířit způsoby smírného řešení ve sporném a nesporném řízení a smír podle § 99 OSŘ jako typický institut sporného řízení vyhradit jen k řešení sporů projednávaných ve sporném řízení. Lze ale souhlasit s Lavickým, že funkce obou institutů je prakticky totožná a řešením by bylo připuštění smíru i ve věcech, které lze zahájit bez návrhu, za předpokladu, že zákon nevyklučuje hmotněprávní dispozice účastníků. V rámci naplnění povinnosti stanovené v komentovaném ustanovení je tak soud ve věcech, jejichž povaha a předmět řízení to umožňuje, povinen postupovat obdobně jako ve sporném řízení dle § 99 odst. 1 OSŘ.*“³¹ Rozhodující je zde povaha nároku, nikoli povaha řízení. Předpokladem uzavření smíru je to, že v řízení musí jít o práva s nimiž mohou účastníci podle hmotného práva disponovat.

Pro specifikaci uvádím konkrétní příklad:

a) řízení ve věcech péče soudu o nezletilé

Toto řízení nalezneme v hlavě V. zákona o zvláštních řízeních soudních, v řízení ve věcech rodinně-právních, a to v ustanovení § 474 odst. 1: „*Za účelem ochrany zájmu dítěte soud vede rodiče k nalezení smírného řešení. Soud může rodičům uložit na dobu nejvýše 3 měsíců účast na mimosoudním smírním nebo mediačním jednání nebo rodinné terapii, nebo jim nařídít setkání s poskytovatelem odborné pomoci, zejména odborníkem v oboru pedopsychologie.*“³²

„*Kromě toho, že soud ukládá rodičům účast na setkání s mediátorem jako procesní opatření pro vyřešení věci samé, je třeba připomenout, že tato povinnost může být uložena (a*

²⁹ Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

³⁰ Tamtéž.

³¹ SVOBODA, Karel a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář.* Praha: C. H. Beck, 2020, § 9 ZŘS

³² Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

*to i dítěti a jiným osobám odpovědným za jeho výchovu) jako jedno z výchovných opatření podle § 13 odst. 1 ZOSPO. Pak o tom soud rozhoduje rozsudkem jako o věci samé.*³³

Další zmínka o mediátorovi se nachází ve stejné části téhož zákona a konkrétně mám na mysli ustanovení § 503 odst. 1 písm. a), které říká, že pokud je to účelné, může soud tomu, kdo neplní dobrovolně soudní rozhodnutí anebo soudem schválenou dohodu, která se týká péče o nezletilé dítě, popřípadě úpravy styku s ním nebo rozhodnutí o navrácení dítěte, nařídít první setkání se zapsaným mediátorem, a to v rozsahu 3 hodin.³⁴ Zde na rozdíl od předchozího ustanovení zákon udává možnost nařídít pouze první setkání s mediátorem.

Existují ale i případy, ve kterých je smírné ukončení řízení vyloučeno. „*Smír tedy nelze uzavřít v řízeních statusových, která jsou podmíněna souhlasem a v řízeních, která lze zahájit i bez návrhu.*“³⁵ Smír je vyloučeno uzavřít i ve věcech, v nichž hmotné právo nepřipouští dohodu účastníků.

Zde bych ráda odkázala na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. března 2014, sp. zn. 29 Cdo 2648/2013, které připouští uzavření smíru ohledně sporu ze smlouvy o převodu obchodního podílu. „*Podle názoru Nejvyššího soudu jsou splněny všechny podmínky pro možnost uzavřít smír (a tedy i sjednat rozhodčí doložku) též ve sporu ze smlouvy, již se převádí obchodní podíl společníka podle § 9 odst. 3 písm. g/ o. s. ř.; předmětem řízení je majetkový nárok, který hmotněprávní úprava z volné dispozice účastníků nijak nevyklučuje (účastníci mohou mezi sebou upravit dané právní vztahy dispozitivními právními úkony, tedy též vyřídit věc dohodou), přičemž nejde o řízení, které lze zahájit i bez návrhu (§ 81 o. s. ř.), ani o řízení, v němž se rozhoduje o osobním stavu (o řízení v tzv. statusových věcech obchodních společností nejde).*“³⁶

3.3 Zákon o sociálně-právní ochraně dětí

I v zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (dále jen ZOSPO) je upravena problematika setkání s mediátorem. Ustanovení § 13 odst. 1 písm. d) ZOSPO říká: „*Vyžaduje-li to zájem na řádné výchově dítěte, může obecní úřad obce s rozšířenou působností uložit dítěti, rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte povinnost využít odbornou poradenskou pomoc nebo uložit povinnost účastnit se prvního setkání se*

³³ SVOBODA, Karel a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář.* Praha: C. H. Beck, 2020, § 474 odst. 1 ZŘS

³⁴ Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

³⁵ SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení.* 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, 117 s.

³⁶ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. března 2014, sp. zn. 29 Cdo 2648/2013

zapsaným mediátorem v rozsahu 3 hodin nebo terapie; ustanovení § 12 odst. 1 tím není dotčeno.³⁷ Neučiní-li tak úřad obce s rozšířenou působností, připadá tato pravomoc soudu.

„Rozhodne-li se obecní úřad obce s rozšířenou působností přistoupit k uložení povinnosti využít odbornou poradenskou pomoc, účastnit se prvního setkání se zapsaným mediátorem v rozsahu 3 hodin nebo terapie jako výchovného opatření, musí si být vědom, co tímto krokem sleduje, čeho má být prostřednictvím zvolené odborné pomoci dosaženo. V souvislosti s uložением povinnosti účastnit se prvního setkání se zapsaným mediátorem se vyskytuje několik praktických problémů. Ačkoliv z žádné právní úpravy, která v souvislosti s řešením úpravy poměrů nezletilých dětí nabízí jako nástroj možnost nařízení povinnosti účastnit se prvního setkání se zapsaným mediátorem, nevyplývá povinnost setkat se s mediátorem specializovaným na rodinné právo a povinní tak mohou využít služeb jakéhokoliv zapsaného mediátora, specializace na rodinnou mediaci má své opodstatnění. Speciální zkouška má ověřit, že mediátor se skutečně orientuje v problematice rodinného práva, psychologie dítěte a dalších otázek souvisejících s rodinným životem a bude tak schopen nejenom zprostředkovat komunikaci mezi stranami, které mají protichůdné zájmy, ale přizpůsobí mediační jednání i skutečnosti, že vztahy mezi účastníky mediace zpravidla jsou ovlivněné i emočně. Proto je vhodné, aby v těchto případech byly využity služby mediátora se specializací na rodinnou mediaci.“³⁸

Z výše uvedeného ustanovení vyplývá, že pravomoc rozhodovat zde má obecní úřad obce s rozšířenou působností. Dle § 4 ZOSPO se považuje za orgán sociálně-právní ochrany dětí. V rámci preventivní a poradenské činnosti je povinen sledovat nepříznivé vlivy působící na děti a zjišťovat příčiny jejich vzniku, zpracovat na základě vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny individuální plán ochrany a činit opatření jednak k omezování nepříznivých vlivů na děti, ale i opatření výchovná. Pokud rodiče nevyužili možnosti setkání s mediátorem, může jim obecní úřad obce s rozšířenou působností uložit povinnost využít odbornou poradenskou pomoc. Dle § 59d ZOSPO se může rodič nebo fyzická osoba odpovědná za výchovu dítěte dopustit přestupku tím, že nesplní povinnost účasti na prvním setkání se zapsaným mediátorem.³⁹ Pokuta může dosahovat částky až 20 000 korun.

Orgán sociálně právní ochrany dětí je povinen zjišťovat rozumovou a volní vyspělost dítěte, pokud s ním jakýmkoliv způsobem jedná, zejména v rodinně-právních záležitostech.

³⁷ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

³⁸ ROGALEWICZOVÁ, Romana a kol. *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí. Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2018, 104-113 s.

³⁹ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

3.4 Zákon o mediaci

Zákon č. 202/2012 o mediaci a o změně některých zákonů (pod zkratkou ZoM) je jedním ze stěžejních zákonů v této oblasti. Účinnosti nabyt 1. září 2012. V ustanovení § 2 písm. c) je zakotvena definice samotného pojmu mediátor. „*Pro účely tohoto zákona se rozumí mediátorem fyzická osoba, která je zapsaná v seznamu mediátorů (dále jen "seznam")*“.⁴⁰ Seznam, ve kterém jsou mediátoři zapsáni je informačním systémem veřejné správy České republiky, jež spravuje ministerstvo. Bez zapsání v takovém seznamu nemůže mediátor svou činnost vykonávat. Dohled nad činností mediátora vykonává Ministerstvo spravedlnosti.

Co se týče právní úpravy nařízeného setkání se zapsaným mediátorem v tomto zákoně, konkrétní zmínka je zakotvena například v § 8 písm. f) ZoM, kdy je mediátor povinný vydat stranám konfliktu potvrzení o tom, že splnily svou povinnost, která spočívá v setkání se s mediátorem.⁴¹ „*V těchto ustanoveních je konstruována povinnost mediátora vydat stranám konfliktu potvrzení o určité skutečnosti nebo úkolu, a to v návaznosti na prohlášení mediátora nebo stran konfliktu, v důsledku kterých končí mediace, o tom, že došlo k ukončení mediace uzavřením mediační dohody a v jaké věci (v těchto dvou případech vydává mediátor potvrzení na základě žádosti stran konfliktu) nebo že se strany konfliktu na základě nařízení soudu setkaly s mediátorem (v takovém případě je mediátor povinen vydat potvrzení, i když o to strany konfliktu nepožádaly). Všechna uvedená potvrzení, byť jde o listiny vzniklé v průběhu mediace, nepodléhají mlčenlivosti ve smyslu § 9.*“⁴²

Další zmínka je v § 10 odst. 3 ZoM, který se týká odměny a náhrady nákladů mediátora. „*Nařídil-li soud účastníkům řízení první setkání s mediátorem a nedohodnou-li se účastníci řízení s mediátorem jinak, náleží mediátorovi odměna stanovená prováděcím právním předpisem. Tuto odměnu hradí strany konfliktu rovným dílem.*“⁴³

Díky nabytí účinnosti tohoto zákona, došlo k novelizaci u několika dalších zákonů. Například se novelizoval i občanský soudní řád, čímž došlo k začlenění institutu prvního setkání se zapsaným mediátorem do právního řádu České republiky.

Ráda bych na závěr této kapitoly poskytla úvahu *de lege ferenda*. Myslím si, že do budoucna by se právní úprava institutu prvního setkání se zapsaným mediátorem mohla podstatně rozšířit. V současné době o tomto institutu existuje pouze pár zmínek, které jsem

⁴⁰ Zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁴¹ Tamtéž.

⁴² DOLEŽALOVÁ, Martina a kol. *Zákon o mediaci. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013. 43-44 s.

⁴³ Zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

uvedla výše, ale osobně zastávám názor, že je to nedostatečné. Právní úprava by měla obsahovat podrobnější vysvětlení, a to například toho co znamenají pojmy *účelné a vhodné* v § 100 odst. 2 OSŘ. Nikde není vysvětleno, co přesně to znamená, tudíž dle mého názoru lze toto přizpůsobit kterékoliv situaci, která se alespoň trochu hodí k mediaci. Každý předseda senátu při tomto musí rozhodovat podle svého uvážení a sám se rozhodnout, zda je konkrétní případ účelný a vhodný k mediaci. Zdá se mi, že to může způsobovat zmatečnost a nejednotnost. Také se domnívám, že tento institut by si do budoucna zasloužil větší zmínku v zákonech, více srozumitelné zpracování, aby setkání s mediátorem bylo využíváno daleko více. Jeho využití má sice rostoucí charakter, ale zdá se mi, že je zde stále prostor pro zlepšení a každý případ, který ze soudu přejde do rukou mediátora, tedy mimosoudního vyřešení věci, bude velká pomoc jak pro soudní systém České republiky, tak pro samotné účastníky řízení. Samotný výzkum, který jsem zmiňovala výše uvádí odpovědi od zapsaných mediátorů, kteří by sami vyžadovali větší specifikaci a zlepšení právní úpravy institutu prvního setkání se zapsaným mediátorem. Chybí jim jasné vymezení toho, za jakých podmínek by mělo první setkání probíhat. Taktéž chybí jasné vymezení účelu setkání, jelikož není zákonem nijak blíže specifikován.

4. Zahraniční právní úprava

4.1 Úvod

Jelikož v této práci rozebírám právní úpravu nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem, je potřeba pro přehled rozebrat i právní úpravu zahraniční. Budu se soustředit pouze na evropskou právní úpravu. Mediaci se v institucionalizované podobě dostala do Evropy a začala se zde rozšiřovat v 90. letech 20. století. Kolébkou mediace je Velká Británie, jelikož má na rozdíl od jiných států základy postaveny na právu zvykovém neboli *common law*. Ovšem do roku 1999, což je rok, kdy došlo k novelizaci občanského soudního řádu, se počet mediovaných případů v Anglii a Walesu pohyboval okolo 5 %. Jako důvod nízkého zájmu je považován nedostatek zkušeností právníků, také skepse pro využívání tohoto procesu a neinformovanost potenciálních účastníků.⁴⁴ *„Mezníkem byla až novela, která přinesla soudcům povinnost aktivně podporovat využívání mediace. Umožnila uložit stranám náhradu nákladů soudního řízení, pokud bezdůvodně odmítnou zúčastnit se mediace. Nárůst počtu mediovaných případů se záhy ztrojnásobil.“*⁴⁵

Rozvoj mediace v Evropě také významně podpořila Evropská unie. Jelikož neexistovala jednotná evropská jurisdikce, komplikovalo to řešení přeshraničních sporů, a proto se otevřel prostor k většímu využití právě mimosoudních procesů. V roce 1998 vyšlo doporučení Rady Evropy k využívání institutu mediace v rodinných záležitostech. V roce 2000 byly Radou Evropské unie přijaty další závěry o podpoře alternativních metod pro urovnávání sporů v občanských a obchodních věcech.

*„V členských státech EU ovlivnila praxi mediace tzv. Zelená kniha o alternativním řešení sporů v občanskoprávních a obchodních věcech, vydaná Evropskou komisí v roce 2002, dále doporučení Rady EU k mediaci v různých oblastech společenské praxe a z roku 2003 návrh rezoluce vydané Evropským parlamentem.“*⁴⁶ V roce 2004 byl vytvořen Evropský etický kodex pro mediátory, který určuje, že mediátoři musejí splňovat určité standarty kompetence a znalosti o procesu mediace.⁴⁷

„V roce 2008 vyústila diskuse členských států v přijetí směrnice Evropského parlamentu a rady 2008/52/ES o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech, která zavazuje smluvní státy k zavedení rámcových právních předpisů pro využití mediace. Směrnice si neklade za cíl jednotnou úpravu mediace, ale především odstranění

⁴⁴ PATOČKOVÁ, Dana. Nejlepší je domluvit se. Praha: ALFOM, 2013, s. 20

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2011, 163 s.

⁴⁷ Tamtéž.

*překážek, které brání v jejím využití. Dle této směrnice např. musí členské státy zajistit dodržování a vykonatelnost písemných dohod vyplývajících z mediace.*⁴⁸ *I když se směrnice vztahuje pouze na regulaci mediace přeshraničních sporů, řada členských států rozšířila právní úpravu mediace i na vnitrostátní úpravu.*⁴⁹ Tuto směrnici se budu více věnovat v následující podkapitole.

Konkrétněji se budu věnovat třem státům Evropy, které mi osobně přišly nejzajímavější. Prvním státem je Spojené království Velké Británie a Severního Irska. Velká Británie ke dni 31. 1. 2020 vystoupila z Evropské unie, tudíž Spojené království Velké Británie a Severního Irska již není členem Evropské unie, ale působení výše zmíněné směrnice na něj dopadalo. Jako druhou zemi jsem zvolila Francii a třetí zemí je Španělsko.

4.2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES

Jelikož je Česká republika součástí Evropské unie, považuji za důležité zmínit směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech ze dne 21. května 2008. Tuto směrnici byla Česká republika povinna implementovat do svého právního řádu, jelikož tento proces je jednou z povinností, které našemu státu vyplývají ze členství v Evropské unii. *„Cílem této směrnice je usnadnit přístup k alternativnímu řešení sporů a podporovat smírné řešení sporů podporou využívání mediace a zabezpečením vyváženého vztahu mezi mediací a soudním řízením.*“⁵⁰ Směrnice má taktéž zapříčinit, aby mediace lépe přispěla k dovození se spravedlnosti, a také aby byl vytvořen kvalifikovaný vztah mezi mediačním a soudním řízením, a aby vůbec k samotné mediaci docházelo.⁵¹ Dalším účelem implementace této směrnice by měla být menší zahlcenost soudů.

„Směrnice si neklade za cíl vytvářet jednotnou úpravu mediace v EU, ale odstranit překážky, které se v jejím využívání objevují. Efektivnímu fungování mediace v podmínkách

⁴⁸ Členský stát by měl mít možnost odmítnout učinit dohodu vykonatelnou, pouze pokud je její obsah v rozporu s jeho právem, včetně jeho mezinárodního práva soukromého, nebo pokud jeho právo neumožňuje vykonatelnost obsahu konkrétní dohody. To může nastat v případě, kdy závazek uvedený v dohodě není vykonatelný z důvodu své povahy.

⁴⁹ PATOČKOVÁ, Dana. *Nejlepší je domluvit se aneb průvodce mediačním procesem*. 1. vydání. Praha: ALFOM, 2013, 21 s.

⁵⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech.

⁵¹ HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2011, 164 s.

EU pak zejména brání odlišné pojmání a regulace mediačního řízení v různých právních řádech či systémech evropských států.“⁵²

Vztahuje se na přeshraniční spory⁵³ právě v občanských a obchodních věcech, ale neupravuje spory, které se týkají práv a povinností, o nichž nemohou strany rozhodovat samy podle rozhodného práva. Nevztahuje se například na celní či správní věci. Účelem je položit právní základ, který sjednocuje mediaci v jejím využívání v rámci členských států Evropské unie. V preambuli směrnice je uvedeno, že nic nebrání členským státům EU uplatňovat její principy i v čistě vnitrostátních mediačních řízeních. Přináší také harmonizaci principů mediace, která reguluje kvalitu mediace, přistoupení k mediaci, vykonatelnost dohod vyplývajících z mediace, důvěrnost mediace, účinek mediace na běh promlčecích a prekluzivních dob a informování široké veřejnosti.⁵⁴

Konkrétní zmínka o mediaci se nachází v článku 5 této směrnice, který stanoví, že soud, u kterého je podána žaloba, může ve vhodných případech a s ohledem na všechny okolnosti daného případu vyzvat strany, aby k řešení sporu využily mediace. Taktéž může soud vyzvat strany, aby se zúčastnily informativního setkání o možnosti využití mediace, jestliže se taková setkání konají a jsou snadno přístupná.⁵⁵ Dává to tedy soudci dvě možnosti, a to buď vyzvat strany k využití mediace nebo pouze informativního setkání, což můžeme přirovnat k prvnímu setkání se zapsaným mediátorem dle české právní úpravy.

4.3 Spojené království Velké Británie a Severního Irska

I přestože je právní systém Velké Británie založen na angloamerickém právu, jehož velká část je postavena na precedentech, a naopak český právní systém na právu kontinentálním, v oblasti mediace je samozřejmě prostor pro spolupráci. Mediaci v Anglii lze rozdělit na mediaci týkající se občanskoprávních sporů a dále týkající se rodinných sporů.

4.3.1 Občanskoprávní mediace

Ministerstvo spravedlnosti a Soudní služba Jeho Veličenstva (neboli Her Majesty's Courts and Tribunals Service) společně zavedly dva mediační procesy. Prvním je mediační

⁵² Tamtéž.

⁵³ Přeshraničním sporem se rozumí takový spor, v němž má alespoň jedna ze stran bydliště nebo se obvykle zdržuje v jiném členském státě než jiná strana ke dni, kdy je jakýmkoliv způsobem zahájena, nařízena nebo využita mediace.

⁵⁴ HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2011, 164 s.

⁵⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech.

služba pro drobné nároky (Small Claims Mediation Service), je poskytovaná Soudní službou a týká se nároků nepřesahujících hodnotu 10 000 GBP. Na případech, které tuto hodnotu přesahují spolupracovalo Ministerstvo spravedlnosti s Radou pro občanskoprávní mediaci (Civil Mediation Council – CMC).⁵⁶ Byl vytvořen akreditační systém, prostřednictvím kterého mohou organizace, které poskytují mediační služby, podat žádost o zařazení do rejstříku občanskoprávní mediace a následně soudy mohou ve vhodných případech odkázat strany sporu na některou z evidovaných organizací.

V rámci občanskoprávní mediace ve Velké Británii je nutno se řídit občanskoprávními procesními pravidly (Civil Procedure Rules neboli CPR). Cílem těchto pravidel je přimět strany sporu vyřešit jejich spor některou z alternativních metod (např. mediací) namísto soudní cestou.⁵⁷ Soudce má povinnost na základě dokumentace zjišťovat, zda je konkrétní případ vhodný k mediaci. Pokud obě strany s mediací souhlasí, může soudce přerušit řízení až na 6 týdnů, právě k využití alternativní metody vyřešení sporu.⁵⁸

4.3.2 Mediace v rodinných sporech

Rodinná mediace se začala v Anglii rozvíjet již v 70. letech 20. století. V této oblasti mediace zde vystupuje hned několik organizací, které se spojily a vytvořily Radu pro mediaci v rodinných sporech (Family Mediation Council). Základním právním předpisem je Children and Families Act. Ten ve 2. části, konkrétně v článku 10 odst. 1 uvádí povinnost zúčastnit se informační schůzky, na které se mediace posoudí předtím, než se strany obrátí na soud. „*Před podáním příslušné žádosti týkající se rodinné záležitosti musí osoba absolvovat setkání s informacemi a hodnocením rodinné mediace.*“⁵⁹ V odst. 3 potom blíže specifikuje ono informační setkání, což je schůzka konaná za účelem poskytnutí informací o rodinné mediaci, způsobech, jakými lze spory tohoto druhu řešit a také vhodnosti mediace.⁶⁰

Na Children and Families Act navazuje Family Procedure Rules, k němuž byl vydán prováděcí předpis, který se týká prvního setkání s mediátorem (v angličtině Mediation Information and Assessment Meeting neboli MIAM).

MIAM je tedy schůzka, která trvá přibližně hodinu, na níž má osoba šanci sdělit mediátorovi informace o konkrétní situaci, ve které se právě nachází. Mediátor na oplátku

⁵⁶ *Mediace v zemích EU*. [online]. e-justice.europa.eu, 13. června 2017 [cit. 17. srpna 2023]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_mediation_in_member_states-64-ew-cs.do?member=1

⁵⁷ Civil Procedure Rules, 2007.

⁵⁸ *Civil court mediation service manual. Her majesty's courts service*. [online] 2009 [cit. 17. srpna 2023]. Dostupné z: [civil_court_mediation_service_manual_v3_mar09.pdf](#) (judiciary.uk)

⁵⁹ Children and Families Act 2014.

⁶⁰ Tamtéž.

podává informace týkající se procesu mediace a sdělí, zda je konkrétní situace vhodná pro mediaci. Poté se osoba může rozhodnout, zda využije mediaci nebo zvolí jiný způsob řešení. Pokud má osoba děti starší 10 let, mediátor projednává i jejich práva a zohledňuje jejich názor, což je velmi důležitá součást celého procesu, jelikož se v rodinné mediaci podporuje zdraví a duševní pohoda celé rodiny a primárně dětí.

Pokud všichni souhlasí s mediací, je domluven termín prvního mediačního setkání. S celým procesem se ovšem pojí i náklady. Mediátor pomáhá zjistit, zda existuje u osob právo na právní pomoc. Pokud ano, za mediační sezení nic neúčtuje, ale pokud zde nárok na právní pomoc není, účtuje se v závislosti na poskytovateli, popřípadě místě, kde se nachází sídlo mediátora, určitá částka za sezení. Průměrně se částka pohybuje okolo 120 liber za osobu za jedno sezení MIAM.⁶¹

Rodinnou mediaci je oprávněn vykonávat pouze rodinný mediátor, která je registrovaný u neziskové organizace FMC, která tento registr spravuje. Každý z těchto mediátorů je speciálně školený a má povinnost dodržovat etický kodex FMC, mít relevantní pojištění a navštěvovat kurzy a školení.⁶²

4.4 Francie

Ve Francii je používána metoda práva spolupráce (jinak *collaborative law* nebo *collaborative practice*), jejíž autorem je advokát Stuart Webb, který tuto metodu začal praktikovat již v 90. letech 20. století. Podstatou této metody je navození spolupráce mezi všemi zúčastněnými s cílem dosáhnout vzájemně výhodné a vyvážené dohody. Nejčastěji se tato metoda využívá ve sporech klientů, kteří jsou zastupováni právními zástupci.⁶³

Jako první se uzavírá mandátní smlouva mezi klientem a jeho advokátem. Následně všichni účastníci uzavírají tzv. *participation agreement* neboli smlouvu o spolupráci, která zakotvuje základní principy a pravidla procesu spolupráce. Pokud nastane situace, kdy se nepodaří vyřešit spor právě touto metodou, nesmějí poté advokáti v případném soudním řízení zastupovat své klienty.⁶⁴

Mezi nejznámější instituce, které se ve Francii zabývají mediací patří například Mediační a arbitrážní středisko v Paříži (*Centre de Médiation et d'Arbitrage de Paris*),

⁶¹ *What is a MIAM? Family mediation council*. [online]. 2023 [cit. 17. srpna 2023]. Dostupné z: [What is a MIAM? - Family Mediation Council](#)

⁶² About the FCM. Family mediation council, [cit. 17. 8. 2023]. Dostupné na < About the FMC - Family Mediation Council >.

⁶³ HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2011, 70 s.

⁶⁴ Tamtéž, s. 71.

Národní federace mediačních středisek (*Fédération Nationale des Centres de Médiation*) nebo Národní asociace mediátorů (*Association Nationale des Médiateurs*).

Ve Francii mohou strany využít mediaci téměř v jakékoli oblasti práva s výjimkou těch, které spadají do působnosti pravidel veřejné politiky. Nejčastěji se mediace využívá v sousedských sporech, ve sporech mezi pronajímatelem a nájemcem, v rodinných sporech nebo také ve sporech týkajících se veřejných zakázek.⁶⁵

Do právního systému byla mediace ve Francii zavedena zákonem č. 95-125 ze dne 8. února 1995 o organizaci soudů a občanskoprávním, trestním a správním řízení. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech poté stanovila určitý rámec, který usnadňuje smírné řešení sporů mezi stranami za pomoci třetí strany (veřejný ochránce práv). Ten poskytuje mediační služby veřejným i soukromým subjektům. Můžeme rozlišovat dva typy, a to mediaci na základě dohody a soudem nařízenou mediaci.⁶⁶

A. Mediace na základě dohody

Strany se mohou samy svobodně rozhodnout, zda kontaktují veřejného ochránce práv za účelem dosažení smírného řešení sporu. V tomto případě se nemusí obracet na soud. Veřejný ochránce práv zde vystupuje jako třetí osoba (mediátor), který se společnou konverzací snaží se stranami vyřešit spor a ukončit ho smírnou cestou, právě v podobě dohody. Pokud se strany dohodnou, je pro ně dohoda závazná stejně jako jakákoli smlouva. Dohodu je také možné učinit vykonatelnou a to tím, že ji předloží příslušnému soudu ke schválení nebo také soudní kanceláři.

B. Soudem nařízená mediace

Základem je podání žaloby k soudu. Ten potom může se souhlasem stran určit třetí stranu, která má za úkol zjistit postoje obou stran, a také srovnat jejich stanoviska s cílem jim umožnit, aby byl uzavřen smír.

Co se týče rodinných záležitostí (konkrétně rodičovské odpovědnosti) nebo předběžných opatření v případě rozvodu, může soud stranám přikázat, aby se dostavily na informativní schůzku ohledně mediace. Konkrétně u rodičovské odpovědnosti je soudem mediace nařizována, aby pomohla k dohodě o samotném výkonu rodičovské odpovědnosti.

⁶⁵ *Mediace v zemích EU*. [online]. e-justice.europa.eu, 20. dubna 2023 [cit. 21. srpna 2023]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/64/CS/mediation_in_eu_countries?FRANCE&member=1

⁶⁶ Tamtéž.

Ovšem nesmí být tvrzeno, že se jeden z rodičů choval násilným způsobem k druhému rodiči nebo dítěti.

Mediaci lze taktéž přikázat, a to v případě kdy byla podána žaloba k soudu a strany se nedohodly. Poté může soud nařídit, aby se strany ve stanovené lhůtě zúčastnily schůzky s veřejným ochráncem práv, který je bude informovat o účelu a průběhu celého mediačního opatření.⁶⁷

Existují i případy, kdy je mediace povinná. Týká se to rodinných záležitostí, kdy je potřeba se pokusit o rodinnou mediaci, pokud chce strana změnit rozhodnutí rodinného soudu nebo ustanovení dohody schválené soudem. Konkrétně se může jednat například o návrh na určení místa obvyklého pobytu dítěte, návštěvních práv a práva pobytu dítěte nebo příspěvku rodiče na vzdělávání a výživu nezletilého dítěte.⁶⁸

4.5 Španělsko

Zákonem č. 5/2012 ze dne 6. července o mediaci v občanských a obchodních věcech byla do španělského práva začleněna směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech ze dne 21. května 2008. Zákon stanoví minimální podmínky pro výkon mediace, aniž by byly dotčeny právní předpisy, jež byly schváleny autonomními společenstvími. Mediace se ve Španělsku vyskytuje v několika oblastech, a to v sociální oblasti, v občanských a rodinných věcech a v trestních věcech. Pro účely této práce se budeme zabývat prvními dvěma oblastmi.⁶⁹

A. Mediace v sociální oblasti

Co se týče této oblasti, je užití mediace běžné ve věcech pracovních sporů. Pro některé případy je zákonem uložena povinnost užít mediace předtím, než se strany obrátí na soud. Obecně se v této oblasti mediace týká spíše kolektivních sporů, ale v některých autonomních společenstvích je možné je užít i v individuálních pracovních sporech.

V autonomních společenstvích působí různé mediační orgány, které mají speciální pověření a tím je řešení právě pracovních sporů. Na státní úrovni zde působí Interkonfederální služba pro mediační a rozhodčí řízení (*Servicio Interconfederal de Mediación y Arbitraje neboli SIMA*). Tato instituce poskytuje bezplatné mediační služby, které přesáhnou pravomoci

⁶⁷ Tamtéž.

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ *Mediace v zemích EU*. [online]. e-justice.europa.eu, 29. června 2022 [cit. 30. října 2023]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/64/CS/mediation_in_eu_countries?SPAIN&member=1

orgánů autonomních společenství.⁷⁰ Zákon č. 36/2011, o soudnictví v sociální oblasti zavedl novinku. Platí obecné pravidlo, že ke každé žalobě musí být přiloženo potvrzení o pokus a předběžný smír či mediaci u příslušného správního orgánu, kterým je Mediační, rozhodčí a smírčí služba (*Servicio de Mediación, Arbitraje y Conciliación*).⁷¹

B. Mediace v občanských a rodinných věcech

Zákon č. 5/2012, o mediaci v občanských a obchodních věcech obsahuje možnost informovat účastníky řízení o tom, že lze využít mediaci za účelem vyřešení sporu. Je zde i možnost soudu, aby při projednávání věci samé vyzval účastníky řízení, aby se pokusili dosáhnout dohody, kterou by se řízení ukončilo. Zákon taktéž umožňuje účastníkům řízení, aby požádali o přerušování řízení za účelem mediačního nebo rozhodčího řízení.

Ve španělském právním systému se mediační řízení využívá nejvíce právě v oblasti rodinného práva. „*Na státní úrovni představuje podstatný krok vpřed přijetí zákona 15/2005, který považuje mediaci za dobrovolný způsob alternativního řešení rodinných sporů a vyhláší svobodu za nejvyšší hodnotu španělského právního systému. Podle zákona mohou účastníci řízení kdykoli požádat soudce o přerušování soudního řízení, aby mohli využít rodinné mediace a pokusili se dospět k vzájemně přijatelnému řešení sporu. Občanský soudní řád navíc nabízí možnost, aby účastníci řízení požádali po vzájemné dohodě o přerušování soudního řízení za účelem podstoupení mediace. Soudci ale nenářizuje ani nedoporučuje, aby řízení ab initio přerušil a odeslal účastníky řízení na informační setkání.*“⁷²

Služby, které jsou ve Španělsku poskytovány v této oblasti se liší nejen v jednotlivých autonomních společenstvích, ale i v rámci jednoho autonomního společenství. Například v Katalánsku poskytuje služby v oblasti mediace samo autonomní společenství, ale v jiných částech Španělska to vykonávají obecní úřady (*ayuntamientos*). Generální rada soudní moci ve Španělsku (*Consejo General del Poder Judicial*) mediaci podporuje a dohlíží na mediační iniciativy, které se dějí v rámci španělských soudů, a také soudních dvorů. Asistují jí při tom autonomní společenství, vysoké školy, obecní úřady a sdružení.⁷³

Samozřejmě i ve Španělsku existují určitá pravidla, která se musí dodržovat. Funkce mediátora je vykonávána třetí osobou, která je nestranná, nezávislá, a také vázána mlčenlivostí a důvěrností informací. Strany řízení se buď dohodnou samy na zahájení

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² Tamtéž.

⁷³ Tamtéž.

mediačního řízení a musí to oznámit soudu, ale i samotný soud je může kontaktovat, pokud dospěje k závěru, že spor by mohl být předmětem mediace.

Důležité je i vzdělání, podle zákona č. 5/2012, o mediaci v občanských a obchodních věcech musí mít mediátor uznávaný vysokoškolský titul. Přípustné je i vyšší odborné vzdělání. Mediátor musí před výkonem mediační činnosti absolvovat odbornou přípravu ve formě jednoho či několika kurzů, které jsou poskytovány řádně akreditovanými zařízeními a jsou uznávány na celém území Španělska. V některých autonomních společenstvích je upraveno vzdělání, které se týká rodinné mediace prostřednictvím zákonů a prováděcích předpisů.⁷⁴

Co se týče nákladů, obecně platí, že mediační řízení, které je navrženo soudem, je bezplatné. Taktéž při mediaci v oblasti pracovních sporů jsou služby poskytovány autonomními společenstvími a SIMA bezplatné. V rodinné mediaci jsou služby poskytovány institucemi, které spolupracují se soudem, většinou bezplatné. V Katalánsku je cena mediačního řízení upravena zvláštním právním předpisem, a to pro osoby, které nemají nárok na bezplatnou právní pomoc. O použití mediátora a o výši jeho odměny rozhodují samotné strany sporu, ovšem s výjimkou soudem navrženého mediačního řízení. Zákon č. 5/2012 k nákladům na mediaci stanoví, že není rozhodné, zda mediace skončila dohodou či nikoliv, strany sporu nesou náklady rovným dílem, pokud není smluvně stanoveno jinak.⁷⁵

Dle výše zmíněného zákona je možné, aby strany dohodu, které dosáhly prostřednictvím mediace, zaznamenaly formou notářského zápisu, jež je sám o sobě soudně vykonatelný. Pokud bylo dohody pomocí mediace dosaženo až po zahájení soudního řízení, je potřeba aby účastníci soudního řízení požádali soud o schválení této dohody dle občanského soudního řádu.⁷⁶

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ Tamtéž.

⁷⁶ Tamtéž.

5. Institut prvního setkání se zapsaným mediátorem ve sporném řízení

5.1 Pojem prvního setkání s mediátorem

Institut prvního setkání s mediátorem je upraven v zákoně č. 202/2012 Sb., zákon o mediaci a taktéž v prováděcí vyhlášce č. 277/2012 Sb., o zkouškách a odměně mediátora, nehledě na to, o jaký typ sporu se jedná.⁷⁷ První setkání s mediátorem je způsob, jakým lze strany seznámit s mimosoudní metodou řešení jejich sporu, kdy se strany setkají s mediátorem, který je zapsaný na seznam Ministerstva spravedlnosti a který složil odbornou zkoušku. Mediátor má na první schůzce povinnost strany seznámit s touto problematikou a nabídnout jim určitá řešení, avšak je důležité, zda je tento způsob řešení sporu účelný, anebo bude potřeba řešit spor soudní cestou. V každém případě je vyžadován individuální přístup, jelikož do mediace nemůže být nikdo nucen a jedná se o způsob řešení sporů na bázi dobrovolnosti. Také je podstatné si vysvětlit, že nařízené první setkání s mediátorem není mediací, jelikož může být v určitých případech stranám uloženo soudně, nikoli na základě jejich dobrovolnosti.⁷⁸ Nařízené první setkání s mediátorem je v rámci soudního procesu stranám nařizováno, a to v případě, kdy je to účelné a vhodné. Na druhou stranu mediace je zahajována uzavřením smlouvy o provedení mediace, která je uzavírána mezi mediátorem a stranami sporu.

„Nutno také upozornit na jistá pochybení, která se objevují při samotném nařizování prvního setkání s mediátorem, a to když v usnesení o tomto nařízení soudci v některých případech přesně specifikují, co má mediátor konkrétně od stran zjišťovat, poskytují mu k prostudování soudní spisy, chtějí sdělovat obsah setkání, stanovují povinnost uskutečnit mediaci pod pohrůžkou uložení pokuty.“⁷⁹

Na základě empirického výzkumu, který se týká hodnocení současné právní úpravy z pohledu zapsaných mediátorů, advokátů a soudců a jejich srovnání jsem získala informace o vývoji institutu prvního setkání se zapsaným mediátorem. *„Počet sporů, u kterých bylo nařízeno první setkání se zapsaným mediátorem se rok od roku zvyšuje. K nárůstu dochází jak*

⁷⁷ Výklad institutu Prvního setkání s mediátorem z hlediska jeho obsahu a úhrady - Stanovisko sekce ADR ČAK

⁷⁸ PORTEŠOVÁ, Veronika. *První nařízené setkání s mediátorem – co je jeho obsahem a o čem vás musí mediátor poučit?* [online]. epravo.cz, 16. června 2020 [cit. 11. října 2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prvni-narizene-setkani-s-mediatorem-co-je-jeho-obsahem-a-o-cem-vas-musi-mediator-pouciti-111343.html>

⁷⁹ MALACKA, Michal a kol. *Mediace dnes – realita perspektivy*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, 35 s.

v oblasti občansko-právních sporů tak v oblasti sporů opatrovnických. Samozřejmě je potřeba podotknout, že v porovnání s celkovým počtem sporů se jedná stále o velmi nízké hodnoty.⁸⁰

„Aplikace prvního setkání se zapsaným mediátorem nabízí z pohledu soudce mnoho voleb, kde se rozhoduje podle svého uvážení, preferencí či dosavadních zkušeností.“⁸¹ Výzkum rozdělil identifikované problémy v praxi do 4 oblastí a to: stanovení časového rozsahu prvního setkání, možnost přerušit soudní řízení, způsob výběru mediátora a povinnost stran kontaktovat mediátora. „Časový rozsah prvního setkání stanovuje většina soudců na dobu tří hodin, pouze šestina oslovených soudců časový rozsah prvního setkání se zapsaným mediátorem nestanovuje. Většina soudců rovněž po nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem přerušuje soudní řízení, a to na dobu tři měsíců, někteří přerušují na dobu kratší a zajímavé je, že někteří soudci nepřerušují řízení vůbec.“⁸²

Jak ukládají § 3 a 4 zákona o mediaci, mediátor je povinen strany při prvním setkání poučit „o celém procesu mediace, o postavení mediátora v něm, o účelu a zásadách mediace, o účincích smlouvy o provedení mediace a mediační dohody, o možnostech mediaci kdykoli ukončit, o odměně mediátora za provedenou mediaci a o nákladech mediace. Dále též o tom, že zahájením mediace není dotčeno právo stran konfliktu domáhat se ochrany svých práv a oprávněných zájmů soudní cestou a že za obsah mediační dohody jsou odpovědné pouze strany konfliktu.“⁸³

Mediátor nemá v popisu práce posuzovat, kdo má jaký nárok a jakou odpovědnost a nemůže stranám přikazovat splnění jakýchkoliv povinností. Je osobou nestrannou a nezávislou a má být stranám nápomocen k usnadnění komunikace mezi sebou, a také k hledání řešení, které bude výhodné pro obě strany. Mezi nejdůležitější úkoly mediátora lze zařadit hledání příčin sporu a naladění stran ke společné komunikaci.⁸⁴

Zásady, které tento proces řídí jsou nestrannost a nezávislost mediátora, dobrovolnost stran a důvěrnost. Mlčenlivost je ovšem jedna z nejvýznamnějších zásad a taky povinností mediátora, která je upravena i v zákoně a vztahuje se i na samotné první setkání

⁸⁰ HOLÁ, Lenka a kol. *Mediace v praxi optikou empirického výzkumu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, 120 s.

⁸¹ Tamtéž, 132 s.

⁸² Tamtéž.

⁸³ Výklad institutu Prvního setkání s mediátorem z hlediska jeho obsahu a úhrady - Stanovisko sekce ADR ČAK

⁸⁴ PORTEŠOVÁ, Veronika. *První nařízené setkání s mediátorem – co je jeho obsahem a o čem vás musí mediátor poučit?* [online]. epravo.cz, 16. června 2020 [cit. 11. října 2023]. Dostupné z:

<https://www.epravo.cz/top/clanky/prvni-narizene-setkani-s-mediatorem-co-je-jeho-obsahem-a-o-cem-vas-musi-mediator-poucit-111343.html>

s mediátorem. Ten nesmí prozradit jakoukoli informaci, jež se týká stran, jejich sporu nebo průběhu setkání.⁸⁵

Poté co je stranám v rámci sporného řízení nařízeno první setkání s mediátorem, je třeba vybrat, který mediátor tuto první schůzku provede. Záleží na volbě stran, které si samy mohou dohodou zvolit mediátora. Strany vybírají ze seznamu mediátorů vedeném Ministerstvem spravedlnosti ČR a mohou vybírat jak pro nařízené první setkání, tak pro případnou mediaci. „*V rámci volby mediátora většina soudců sdělila, že výběr ponechává na stranách sporu, konkrétně se jedná o 70 % všech respondentů soudců. Pokud jde o volbu osoby mediátora, je potřeba postupovat v souladu s § 100 odst. 2 OSŘ, tzn. přednostně nabídnout možnost výběru zapsaného mediátora účastníkům řízení, k čemuž soud poskytne přiměřenou lhůtu. Teprve až v případě, že si strany konfliktu nezvolí konkrétního mediátora samy, ustanoví jej ze seznamu mediátorů soud.*“⁸⁶ Zpravidla se strany domlouvají podle nejbližší dostupného mediátora k jejich bydlištěm. Může se stát i to, že stranám mediátor po prvním nařízeném setkání nesesedne, ať už osobnostně nebo z jiných důvodů. Pokud se tak stane, ale strany chtějí svůj spor řešit prostřednictvím mediace, mohou si na samotnou mediaci zvolit jiného mediátora.⁸⁷

První setkání s mediátorem trvá v průměru okolo jedné hodiny. Jedná se spíše o schůzku informativního charakteru, na kterou poté může navazovat samotná mediace. Ta se provádí v rozsahu tří hodin. Prvního setkání s mediátorem se účastní strany sporu osobně, ale existuje i varianta, že se nechají na základě plné moci zastoupit. Není to ale vhodné, jelikož u mediace je důležitý osobní kontakt obou stran a jejich vůle nalézt společné řešení. Je to daleko jednodušší, když se strany setkají tváří v tvář a společnými silami za pomoci mediátora řeší problém.⁸⁸

Co se týče odměny mediátora za nařízené první setkání, je to stanoveno v § 15 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 277/2012 Sb., o zkouškách a odměně mediátora. Výše odměny činí 400 korun za každou započatou hodinu. Pokud je mediátor plátcem daně dle jiného právního předpisu, náleží mu i náhrada za daň z přidané hodnoty.⁸⁹

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ HOLÁ, Lenka a kol. *Mediace v praxi optikou empirického výzkumu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, 133 s.

⁸⁷ *Jak vybrat mediátora* [online]. mediace.justice.cz, 2023 [cit. 11. října 2023]. Dostupné z: <https://mediace.justice.cz/kdo-je-mediator/jak-vybrat-mediatora/>

⁸⁸ *První setkání s mediátorem* [online]. [cm-brno.cz](https://www.cm-brno.cz), 2023 [cit. 11. října 2023]. Dostupné z: <https://www.cm-brno.cz/o-mediaci/prvni-setkani-s-mediatorem/>

⁸⁹ Tamtéž.

5.2 Kdo může nařídit první setkání s mediátorem?

První setkání s mediátorem může nařídit pouze soud. Konkrétně je to v kompetenci předsedy senátu. Ustanovení § 100 odst. 2 říká: „*Je-li to účelné a vhodné, může předseda senátu účastníkům řízení nařídit první setkání se zapsaným mediátorem (dále jen "mediátor") v rozsahu 3 hodin a přerušit řízení, nejdéle však na dobu 3 měsíců. Pokud se účastníci bez zbytečného odkladu nedohodnou na osobě mediátora, vybere jej ze seznamu vedeného ministerstvem předseda senátu. Po uplynutí 3 měsíců soud v řízení pokračuje. První setkání nelze nařídit po dobu platnosti předběžného opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí.*“⁹⁰ Soud toto nařizuje, pokud dospěje k závěru, že je pravděpodobná možnost dohody stran v projednávané věci. Předseda senátu nařizuje první setkání s mediátorem usnesením. Pokud podá kterýkoli účastník soudu návrh na nařízení prvního setkání s mediátorem, je potřeba, aby soud zvážil, zda je to v tomto případě efektivní. „*Důvodné pochybnosti o účelnosti mediace lze mít, pokud mezi účastníky není spor o skutkovou stránku věci, nýbrž o právní posouzení, neboť podstata činnosti mediátora, s ohledem na shora uvedené, tkví především v odstranění skutkových nesrovnalostí mezi účastníky.*“⁹¹

Pokud předseda senátu zamítne návrh účastníků řízení na nařízení prvního setkání s mediátorem, není proti tomuto usnesení přípustné odvolání. Pokud ale zamítne návrh na přerušování řízení z důvodu mediace, odvolání přípustné je.⁹²

5.3 Postup při nařízení prvního setkání s mediátorem

Důležitou věcí, kterou je soud povinen zhodnotit je, zda je konkrétní případ vhodné a účelné řešit pomocí mediace. Toto má v kompetenci pouze soud, účastníci zde téměř nemají právo cokoli namítat, jelikož proti usnesení o nařízení prvního setkání s mediátorem není přípustné odvolání. Nařízení prvního setkání s mediátorem je vhodné zejména v případech, kdy mezi účastníky probíhala nebo stále probíhá spolupráce (zpravidla dlouhodobějšího charakteru) a je zde zájem na udržení této spolupráce i do budoucna. Dále je vhodné také u sousedských, pracovních, rodinných nebo spotřebitelských sporů. Častým důvodem pro mediaci je také společný zájem na různých věcech, například prospívání společného potomka nebo také zájem na uchování rodinného majetku. Naopak v případech, kdy například jedna strana požívá návykové látky, existuje finanční závislost na druhé straně nebo se mezi

⁹⁰ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

⁹¹ GRÍBKOVÁ, Petra a kolektiv autorů, *Občanský soudní řád - judikatorní komentář*, CODEXIS publishing, 01.08.2017 [cit. 11.10.2023]

⁹² Tamtéž.

stranami vyskytují prvky domácího násilí, není mediace vhodná, jelikož je pravděpodobné, že strany nebudou schopny dojít ke společnému řešení.⁹³ Po předložení důkazního materiálu je soud schopen si udělat představu o tom, zda by zde mediace mohla být vhodná a případně úspěšná, a také může usnesení o nařízení prvního setkání s mediátorem opřít o konkrétní důvody.⁹⁴

Když je soud přesvědčen o tom, že konkrétní případ je vhodný a účelný k mediaci, je na řadě kontaktování mediátora. Ten nemá povinnost soudem nařízené první setkání provést, jelikož mu mohou bránit nejrůznější důvody. Mezi ně se řadí například střet zájmů, pracovní vytíženost nebo nedostatečná zkušenost s daným typem sporu. Soud v takovém případě nemůže mediátora žádným způsobem donutit k provedení prvního setkání. Proto je podstatné, aby soud zkontaktoval mediátora a zjistil, zda je schopen setkání provést. Jako další přichází na řadu stanovení termínu. *„Pokud soud již účastníkům nařídí první setkání se zapsaným mediátorem, zašle usnesení účastníkům a mediátorovi, na jehož osobě se buďto účastníci shodli, nebo kterého předseda senátu zvolil ze seznamu mediátorů. Podle našich zkušeností následně strany buďto aktivně kontaktují mediátora s návrhem termínu prvního setkání, nebo mediátor sám strany informuje o tom, kdy a kde se první setkání uskuteční. Zpravidla nabízí i možnost zaslání návrhu smlouvy o provedení mediace, to pro případ, že by strany již na první setkání s mediátorem šly s tím, že si přejí uskutečnit i samotnou mediaci, nebo se pro to rozhodly během setkání po vyslechnutí mediátora a zbýval ještě čas pro zahájení mediace.“*⁹⁵ Obecně je preferováno, když strany přijdou s návrhem na termín, na kterém se společně dohodly, samy, ale pokud se tak nestane, určí mediátor termín prvního setkání sám. Pozvánka se stranám doručuje doporučeným dopisem na místo bydliště, popřípadě na místo podnikání. Pokud je některá ze stran právnickou osobou, měl by se prvního setkání s mediátorem účastnit její statutární orgán, popř. pověřený zaměstnanec, který je s celou situací seznámen.

Rozsah prvního setkání vymezuje soud jako tříhodinové, avšak první schůzka netrvá víc jak jednu hodinu. Mediátor zpravidla na první setkání bere i návrh smlouvy, pokud by byly strany již po prvním setkání ochotny uzavřít smlouvu o mediaci.⁹⁶ Jestliže se strany po

⁹³ HÁJKOVÁ, Šárka, PATOČKOVÁ, Dana. Institut prvního setkání se zapsaným mediátorem – pomoc nebo problém? *Soudce* [online], 2018 [cit. 15. října 2023]. Dostupné z: https://www.conflict-management.org/upload/ke-stazeni/Soudce_05_18_ukazka.pdf

⁹⁴ BŘÍZA, Petr, GANTNER, Filip. První setkání se zapsaným mediátorem z pohledu praxe. *Bulletin advokacie* [online], 2016 [cit. 1. srpna 2023]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/prvni-setkani-se-zapsanym-mediatorom-z-pohledu-praxe>

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ Tamtéž.

prvním setkání rozhodnout nadále pokračovat a spor řešit samotnou mediací, neznamená to nutně, že ji musejí provést se stejným mediátorem. Mohou si pro mediaci vybrat i jiného mediátora, který je zapsaný v seznamu mediátorů. Strany však obvykle pokračují v mediaci právě s mediátorem, se kterým absolvovaly první nařízené setkání.

Může nastat situace, že se jedna nebo obě strany na daný termín setkání nedostaví. Střetává se zde princip dobrovolnosti, na kterém je mediace založená a princip závaznosti vůči rozhodnutí soudu, kterým bylo setkání nařízeno. Pokud by za nedostavení se nebyly stanoveny žádné sankce, snižovala by se tím motivace stran se na setkání dostavit a svůj problém řešit. Existuje několik variant. Jedna strana se dostaví řádně, ale druhá se bez omluvy nedostaví. V tomto případě vydá mediátor přítomné straně potvrzení o účasti, které dokládá, že strana splnila svou povinnost. Druhé straně potvrzení nevydá, tudíž ji mohou postihnout sankce, které upravuje § 150 OSŘ: *„Jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele, nebo odmítne-li se účastník bez vážného důvodu zúčastnit prvního setkání s mediátorem nařízeného soudem, nemusí soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti přiznat.“*⁹⁷

Další situací je, že se strana z prvního setkání z vážných důvodů omluví. *„Pokud již mediátor nemá příležitost omluvu tlumočit druhé straně, jež se ve stanovený čas na první setkání dostaví, může na její žádost např. první setkání uskutečnit pouze s ní a vydat jí o tom potvrzení, přičemž druhé straně navrhně jiný termín prvního setkání, na který by ale v rámci rovnosti a transparentnosti mělo být umožněno se dostavit i straně, která již první setkání (separátní) absolvovala. Strana, která se na první setkání dostavila, se stejně tak může s mediátorem dohodnout na tom, že absolvuje první setkání společně s druhým účastníkem v termínu, který mediátor určí jako náhradní termín za neuskutečněné první setkání. V takovém případě by vydal potvrzení teprve po uskutečnění tohoto „náhradního“ setkání.“*⁹⁸

⁹⁷ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁸ BŘÍZA, Petr, GANTNER, Filip. První setkání se zapsaným mediátorem z pohledu praxe. *Bulletin advokacie* [online], 2016 [cit. 1. srpna 2023]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/prvni-setkani-se-zapsanym-mediator-em-z-pohledu-praxe>.

6. Vliv nařízení prvního setkání s mediátorem na průběh civilního soudního řízení

Dne 1. září 2012 nabyl účinnosti zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (dále jen zákon o mediaci), který soudům dává možnost nařídít účastníkům v rámci občanského soudního řízení první setkání se zapsaným mediátorem. Tento zákon byla Česká republika povinna přijmout na základě povinnosti, která byla členským státům uložena Směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 2008/52/ES o mediaci. Povinností zde bylo efektivním způsobem zakotvit principy mediace do právního řádu.⁹⁹

Existuje obecně aplikované pravidlo, které říká, že soud by měl vždy usilovat o smír s účastníky. Proto byla také mediace zakotvena do právního systému. První setkání s mediátorem má sloužit k tomu, aby byla mediace účastníkům sporu co nejvíce přiblížena. Dosažení dohody mezi účastníky bývá v řadě případů velmi komplikovaná a také dlouhodobá záležitost, která navíc velmi často přesahuje zejména časové možnosti soudu, které jsou potřeba pro to, aby byl schopen účastníky usmířit. Soud má ovšem povinnost upozornit účastníky na možnost využití mediace. *„Připouští-li to povaha věci, mohou účastníci skončit řízení soudním smírem. Soud usiluje o smír mezi účastníky; při pokusu o smír předseda senátu zejména s účastníky probere věc, upozorní je na právní úpravu a na stanoviska Nejvyššího soudu a rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek týkající se věci a podle okolností případu jim doporučí možnosti smírného vyřešení sporu. Je-li to ohledem na povahu věci vhodné, upozorní předseda senátu účastníky rovněž na možnost využití mediace podle zákona o mediaci nebo sociálního poradenství podle zákona o sociálních službách.“*¹⁰⁰ I přesto, že je v zákoně tento institut, soud nemá dostatek času na to, aby s účastníky probral všechny podstatné informace. Z tohoto důvodu existuje institut prvního setkání se zapsaným mediátorem, který má za úkol účastníkům vše vysvětlit tak, aby znali výhody a nevýhody mediace a veškeré další informace, které jsou pro ně podstatné, aby se mohli rozhodnout, zda je pro ně mediace vhodnou cestou k řešení jejich sporu či nikoli. Důležité je zmínit, že první setkání se zapsaným mediátorem není mediace. Ta je ovládána zejména principem smluvní volnosti a dobrovolnosti. Zahajuje se uzavřením smlouvy o provedení mediace mezi mediátorem a účastníky, kterou je možné uzavřít již na prvním setkání se zapsaným mediátorem. Po tomto setkání je čistě na stranách sporu, aby se

⁹⁹ HÁJKOVÁ, Šárka, PATOČKOVÁ, Dana. Institut prvního setkání se zapsaným mediátorem – pomoc nebo problém? *Soudce* [online], 2018 [cit. 15. října 2023]. Dostupné z: https://www.conflict-management.org/upload/ke-stazeni/Soudce_05_18_ukazka.pdf.

¹⁰⁰ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů.

rozmyslely, zda budou chtít mediaci podstoupit. Aby tento institut byl co nejvíce efektivní, je třeba ho užívat pouze v případech, kde je alespoň malá pravděpodobnost, že účastníci budou procesu mediace nakloněni.

Co se týče civilního soudního řízení, první setkání se zapsaným mediátorem lze nařídít v podstatě v jakémkoliv civilním sporném řízení, ale například i v řízeních, které se týkají péče o nezletilé. Tento postup je osvědčený a dobře funguje v obchodních sporech, sporech o náhradu škody, pracovněprávních sporech, ve sporech týkajících se manželského režimu a také rodinného života. *„Ohledně dalších ukazatelů vhodnosti je třeba vzít v úvahu jak konkrétní okolnosti sporu (tj. zda mezi účastníky existuje více sporů, jak dlouho trvají, zda jsou mezi účastníky trvalé vazby rodinného nebo ekonomického charakteru apod.), tak i osobnosti účastníků, jejich ekonomické postavení a stav vzájemných vztahů. Obecně nemá příliš šancí na úspěch nařízení prvního setkání tam, kde existuje výrazná ekonomická či jiná závislost jednoho z účastníků na druhém, kde je jeden z účastníků závislý na návykových látkách, dále tam, kde jsou prvky domácího násilí nebo z ryze procesního pohledu tam, kde je důkazní postavení jedné ze stran natolik silné, že je zcela zřejmý její úspěch ve sporu.“*¹⁰¹

Ohledně nařízení prvního setkání s mediátorem, soud postupuje na základě občanského soudního řádu, konkrétně dle § 100 odst. 2, který říká: *„Je-li to účelné a vhodné, může předseda senátu účastníkům řízení nařídít první setkání se zapsaným mediátorem (dále jen "mediátor") v rozsahu 3 hodin a přerušit řízení, nejdéle však na dobu 3 měsíců. Pokud se účastníci bez zbytečného odkladu nedohodnou na osobě mediátora, vybere jej ze seznamu vedeného ministerstvem předseda senátu. Po uplynutí 3 měsíců soud v řízení pokračuje. První setkání nelze nařídít po dobu platnosti předběžného opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí.“*¹⁰² Soud rozhoduje usnesením, proti kterému není přípustné odvolání. První setkání s mediátorem se dá nařídít i postupem dle § 474 odst. 1 ZŘS: *„Za účelem ochrany zájmu dítěte soud vede rodiče k nalezení smírného řešení. Soud může rodičům uložit na dobu nejvýše 3 měsíců účast na mimosoudním smírčím nebo mediačním jednání nebo rodinné terapii, nebo jim nařídít setkání s poskytovatelem odborné pomoci, zejména odborníkem v oboru pedopsychologie.“*¹⁰³

První setkání s mediátorem je možné nařídít kdykoli po zahájení řízení, i ve stadiu přípravného jednání, a to až do doby rozhodnutí v řízení o odvolání. Společně s nařízením

¹⁰¹ HÁJKOVÁ, Šárka, PATOČKOVÁ, Dana. Institut prvního setkání se zapsaným mediátorem – pomoc nebo problém? *Soudce* [online]. 2018 [cit. 15. října 2023]. Dostupné z: https://www.conflict-management.org/upload/ke-stazeni/Soudce_05_18_ukazka.pdf.

¹⁰² Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰³ Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

prvního setkání s mediátorem, dochází také k přerušení řízení. Toto se děje formou usnesení, proti kterému není přípustné odvolání¹⁰⁴ a maximální doba přerušení řízení je 3 měsíce. Účastníci soudního řízení mají povinnost si vybrat mediátora ze seznamu vedeného Ministerstvem spravedlnosti pro účely prvního setkání. Soud stanoví přiměřenou lhůtu pro výběr mediátora, která by měla být co nejkratší z hlediska efektivity. Pokud si účastníci zvolí mediátora, jsou povinni tuto volbu oznámit zvolenému mediátorovi. Pokud si účastníci nevyberou mediátora, soud rozhodne o ustanovení mediátora usnesením. Když nastane situace, že mediátora kontaktuje pouze jedna strana, mediátor může zkontaktovat ostatní strany sporu, nebo může svolat první předběžnou informační schůzku.¹⁰⁵ Jestliže soud vybere mediátora, který má vztah k účastníkům, jejich zástupcům nebo k věci, je třeba takového mediátora neprodleně zprostit povinnosti prvního setkání a ustanovit jiného. Soud může v rodinném sporu ustanovit pro první setkání mediátora, který nemá specializaci pro rodinné spory. První setkání s mediátorem slouží k seznámení stran sporu s účelem, principy a výhodami mediace a zjištění, zda by účastníci byli ochotni se mediace účastnit. Pokud se strany k prvnímu setkání s mediátorem nedostaví, mohou čelit sankci podle ustanovení § 150 občanského soudního řádu.

Důležité je zmínit to, že soud se snaží o smírné vyřešení sporu již v přípravném jednání, což je fáze, kdy soud dělá vše pro to, aby soud mohl rozhodnout v jediném jednání. Jedná se zejména o přípravu podkladů a seskupení skutečností, které budou pro rozhodnutí ve věci stěžejní. Dalším důvodem, pro který je možné nařídit přípravné jednání, je také domněnka soudce, že ještě nebyly vyčerpány všechny prostředky pro smírné vyřešení sporu. V § 114c odst. 3 OSŘ je demonstrativní výčet prostředků, které může předseda senátu využít. „*Při přípravném jednání předseda senátu zejména může účastníkům řízení nařídit první setkání s mediátorem podle § 100 odst. 2, je-li to účelné a vhodné.*“¹⁰⁶

V souvislosti s rodinnými spory je mediace specializací, kterou uznává zákon. Tato specializace zahrnuje všechny spory, které se týkají rodinného života, jako jsou spory o majetek, bydlení, péči o děti a spory mezi manžely. Soud může však pro první setkání mediátora ustanovit osobu, která tuto specializaci nemá. Pokud soud nařídí první setkání, může řízení přerušit až na tři měsíce a opakovaně. Pokud je však jednací kalendář soudního oddělení plný a další jednání by se konalo až za dva až tři měsíce, není třeba řízení přerušovat,

¹⁰⁴ § 202 odst. 1 písm. m) OSŘ

¹⁰⁵ *Mediační centrum Zlín – Služby* [online]. mediace-zlin.cz, 2023 [cit. 13. listopadu 2023]. Dostupné z: [Mediační centrum Zlín \(mediace-zlin.cz\)](http://mediace-zlin.cz)

¹⁰⁶ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů.

ale postačí odročení jednání na určitý termín. Tímto způsobem budou mít účastníci časový prostor pro první setkání s mediátorem.¹⁰⁷

Mediátor organizuje první setkání a kontaktuje účastníky nebo jejich zástupce. Zákonem je vymezen rozsah tří hodin pro první setkání, ale tento čas nemusí být vyčerpán beze zbytku. Pokud se ukáže, že účastníci nechtějí mediaci využít nebo se pro ni rozhodli již po půl hodině, může být první setkání ukončeno. V případě, že není možné najít termín pro první setkání, který by vyhovoval všem účastníkům, mohou se s mediátorem setkat každý zvlášť. V takovém případě na každého z nich připadá jen určitá část časové dotace pro první setkání, a to podle počtu účastníků. Výjimečně je možné uskutečnit první setkání za pomoci videokonference nebo konferenčního hovoru. Pokud během prvního setkání dojde k uzavření smlouvy o provedení mediace, první setkání končí a mediace začíná. Účastníci se mohou rozhodnout i pro to, že do mediace chtějí vstoupit, nikoliv však s mediátorem, u kterého absolvovali první setkání.¹⁰⁸

Účast na prvním setkání s mediátorem je povinností účastníka a nelze ji nahradit účastí jeho zástupce. Pokud se jedná o právnickou osobu, měl by se setkání zúčastnit její statutární zástupce nebo pověřený zaměstnanec. Účast zástupce na prvním setkání nepodléhá souhlasu druhé strany a pokud má účastník zástupce v soudním řízení, může se zástupce zúčastnit i prvního setkání. Pokud je potřeba tlumočnicka, soud ho na žádost mediátora ustanoví i pro první setkání a náklady na toto tlumočení nese stát, dle § 148 odst. 1 OSŘ: „*Stát má podle výsledků řízení proti účastníkům právo na náhradu nákladů řízení, které platil, pokud u nich nejsou předpoklady pro osvobození od soudních poplatků.*“¹⁰⁹ Pokud se některý z účastníků odmítne bez vážného důvodu zúčastnit prvního setkání s mediátorem, bude o tom rozhodovat soud a tento účastník může být v řízení neúspěšný a nemusí mu být přiznána náhrada nákladů řízení na základě § 150 OSŘ. „*Jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele, nebo odmítne-li se účastník bez vážného důvodu zúčastnit prvního setkání s mediátorem nařízeného soudem, nemusí soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti přiznat.*“¹¹⁰

Soud by měl účastníka informovat o této povinnosti a poskytnout mu prostor pro vyjádření a případné důkazní návrhy k otázce, že z jeho pohledu závažné důvody pro neúčast na prvním setkání existovaly. Soud by však neměl používat pořádkovou pokutu k donucení účasti na prvním setkání s mediátorem. Soud by měl ovšem toto jednání nařizovat

¹⁰⁷ H HÁJKOVÁ, Šárka, PATOČKOVÁ, Dana. Institut prvního setkání se zapsaným mediátorem – pomoc nebo problém? *Soudce* [online], 2018 [cit. 15. října 2023]. Dostupné z: https://www.conflict-management.org/upload/ke-stazeni/Soudce_05_18_ukazka.pdf.

¹⁰⁸ Tamtéž.

¹⁰⁹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁰ Tamtéž.

v případech, kdy je to efektivní a vhodné, nikoliv v případech, kdy účastník dává najevo svou neochotu jakkoli jednat s protistranou.¹¹¹

Mediátor má povinnost mlčenlivosti ve smyslu § 9 odst. 1 zákona o mediaci. „Mediátor je povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s přípravou a výkonem mediace, a to i po vyškrtnutí ze seznamu. To platí i v případě, že nebyla uzavřena smlouva o provedení mediace.“¹¹², ohledně prvního setkání, protože se jedná o fázi přípravy mediace. Soud může na mediátora vznášet dotazy pouze ohledně toho, zda první setkání proběhlo, kdy a který z účastníků se ho zúčastnil. Informace o průběhu prvního setkání, o chování účastníků a o obsahu jejich sdělení může soud po mediátorovi požadovat pouze tehdy, pokud je zproštěn povinnosti mlčenlivosti všichni účastníci. Zapsaný mediátor nemá povinnost soudem nařízené první setkání uskutečnit, ale pokud se již jedna ze stran ozve s žádostí o termín setkání, měl by zapsaný mediátor termín navrhnout a aktivně ho sdělit i těm účastníkům soudního sporu, kteří ho aktivně sami nekontaktovali. Pokud mediátor rozhodne sám ze své vůle jako první strany zkontaktovat ohledně termínu setkání, může se nabízet otázka, zda má mediátor komunikovat přímo s účastníky nebo jejich právními zástupci.¹¹³

Je důležité zmínit odměnu mediátora za první setkání, která je stanovena na 400 Kč za každou započatou hodinu podle § 15 vyhlášky č. 277/2012 Sb. Pokud je mediátor plátcem DPH, náleží mu i náhrada její sazby. Odměnu platí účastníci rovným dílem přímo mediátorovi, s výjimkou účastníka, který je osvobozen od soudních poplatků, kterému platí na něj připadající částku podle § 140 odst. 3 OSŘ. „Bylo-li nařízeno první setkání s mediátorem podle § 100 odst. 2 nebo § 114c odst. 3 písm. d), platí odměnu za účastníka osvobozeného od soudních poplatků stát; při určení odměny za zastupování se postupuje podle ustanovení zvláštního právního předpisu a náhradu za daň z přidané hodnoty soud určí z odměny podle sazby daně z přidané hodnoty stanovené zvláštním právním předpisem.“¹¹⁴ stát. Pokud účastník odměnu mediátorovi neuhradí, mediátor si ji musí vymáhat sám. Náklady na první setkání s mediátorem jsou nákladem řízení podle § 137 odst. 1 OSŘ: „Náklady řízení jsou zejména hotové výdaje účastníků a jejich zástupců, včetně soudního poplatku, ušlý výdělek účastníků a jejich zákonných zástupců, náklady důkazů, tlumočné, náhrada za daň z přidané

¹¹¹ HÁJKOVÁ, Šárka, PATOČKOVÁ, Dana. Institut prvního setkání se zapsaným mediátorem – pomoc nebo problém? *Soudce* [online], 2018 [cit. 15. října 2023]. Dostupné z: https://www.conflict-management.org/upload/ke-stazeni/Soudce_05_18_ukazka.pdf.

¹¹² Zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů.

¹¹³ HÁJKOVÁ, Šárka, PATOČKOVÁ, Dana. Institut prvního setkání se zapsaným mediátorem – pomoc nebo problém? *Soudce* [online], 2018 [cit. 15. října 2023]. Dostupné z: https://www.conflict-management.org/upload/ke-stazeni/Soudce_05_18_ukazka.pdf.

¹¹⁴ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů.

hodnoty, odměna za zastupování a odměna pro mediátora podle zákona o mediaci za první setkání s mediátorem nařízené soudem podle § 100 odst. 2.¹¹⁵, tímto nákladem je i náhrada nákladů na zastoupení, jestliže se prvního setkání zúčastnil i zástupce účastníka. Pokud účastníci v průběhu soudního řízení podstoupí mediace, která je také placeným procesem, tak takové náklady nelze uplatnit jako náklad soudního řízení.¹¹⁶

V následujících odstavcích se budu věnovat tomu, jaký bude postup soudu po prvním setkání účastníků s mediátorem. V závislosti na tom, zda se účastníci rozhodnou vstoupit do mediace, může soud buď pokračovat v řízení, nebo přerušit řízení postupem podle § 110 OSŘ: „*Jestliže to účastníci shodně navrhnou nebo jestliže se nedostaví bez předchozí omluvy k jednání anebo jestliže to alespoň jeden z účastníků navrhne a ostatní se nedostaví bez předchozí omluvy k jednání, soud řízení přeruší, jestliže se to nepříčí účelu řízení.*“¹¹⁷ Pokud účastníci mediaci podstoupili, ale mediační dohodu nesjednali, bude ve většině případů rovněž pokračováno v řízení. Pokud však účastníci uzavřou mediační dohodu, může být žaloba vzata zpět a soud řízení zastaví. Pokud účastníci požadují schválení mediační dohody soudem, postupuje soud shodně jako při schválení jakékoliv jiné dohody v podobě soudního smíru. I když strany spor v procesu mediace nevyřeší, mediace může mít pozitivní dopad na další průběh řízení, protože může dojít k vyladění stanovisek a snížení emocí.

První setkání s mediátorem je pozitivní institut, který nezahrnuje žádné riziko pro soud ani účastníky. Více jak pětiletá praxe ukazuje, že v přibližně 50 % případů dochází k pozitivním změnám ve vývoji sporu během prvního setkání. Proto nelze hodnotit dopad institutu jako neefektivní a čas potřebný pro jeho využití nelze posuzovat jako průtah v řízení. První setkání s mediátorem pomáhá řadě účastníků k dohodě, která je pro ně přijatelnější než soudní rozhodnutí, a přispívá k odbřemenění soudů. Pokud by byla myšlenka současného věcného záměru civilního řádu soudního, která navrhuje vypuštění současné podoby § 100 odst. 2 OSŘ z právní úpravy, uskutečněna, došlo by k popření všech popsanych pozitivních efektů prvního setkání s mediátorem.¹¹⁸

¹¹⁵ Tamtéž.

¹¹⁶ HÁJKOVÁ, Šárka, PATOČKOVÁ, Dana. Institut prvního setkání se zapsaným mediátorem – pomoc nebo problém? *Soudce* [online], 2018 [cit. 15. října 2023]. Dostupné z: https://www.conflict-management.org/upload/ke-stazeni/Soudce_05_18_ukazka.pdf.

¹¹⁷ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁸ HÁJKOVÁ, Šárka, PATOČKOVÁ, Dana. Institut prvního setkání se zapsaným mediátorem – pomoc nebo problém? *Soudce* [online], 2018 [cit. 15. října 2023]. Dostupné z: https://www.conflict-management.org/upload/ke-stazeni/Soudce_05_18_ukazka.pdf.

7. Závěr

V mé diplomové práci jsem se zabývala tématem Nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem a jeho vliv na průběh civilního soudního řízení. Cílem této práce bylo analyzovat pojmy, které se tohoto tématu týkají, přiblížit jeho problematiku a zhodnotit, jak se tento institut projevuje v civilním soudním řízení. Práci jsem rozdělila do pěti kapitol, přičemž pro každou kapitolu jsem si stanovila jednu výzkumnou otázku, na kterou jsem se při psaní práce snažila najít co nejpřesnější a nejúplnější odpověď. V úvodu jsem rozebrala důvody výběru tématu a cíle, kterých bych chtěla napsáním práce dosáhnout a také jsem zde poskytla vysvětlení základních pojmů, jejichž znalost je stěžejní pro pochopení celé práce. V první kapitole se věnuji právní úpravě, a to konkrétně pouze české právní úpravě. Rozhodla jsem se právní úpravu rozdělit do dvou kapitol, jednak pro větší přehlednost, a také pro snadnější komparaci. V úvodu práce jsem si stanovila tuto výzkumnou otázku.

- I. Je právní úprava mediace a nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem v České republice dostačující v porovnání s právními úpravami některých evropských států?

Rozebrala jsem zde čtyři zákony, které se tématu týkají, a jsou to občanský soudní řád, zákon o zvláštních řízeních soudních, zákon o sociálně-právní ochraně dětí a zákon o mediaci. Pro větší pochopení jednotlivých ustanovení jsem taktéž využila komentářů k jednotlivým zákonům. Po analýze těchto právních předpisů a jiných souvisejících textů jsem došla k názoru, že právní úprava v České republice je v tomto ohledu nedostatečná. Co se týče prvního setkání s mediátorem, existuje pouze jediná zmínka a to v § 100 odst. 2 občanského soudního řádu. V tomto ustanovení se ale nenachází žádné podrobnější vysvětlení či další postup, kterého by se měl mediátor držet. Každý mediátor se tedy musí při svém jednání řídit vlastním uvážením a přizpůsobovat si praxi každému případu individuálně, což může v této problematice způsobovat zmatky a nejednotnost v postupech u všech mediátorů.

Mediátor si sám musí nějakým způsobem zorganizovat, jak bude při prvním setkání se stranami sporu postupovat. I když je mediace postavená na neformálnosti a dobrovolnosti, myslím si, že i přesto by měly mít setkání s mediátorem řád alespoň v základních formalitách. To může v této problematice způsobovat zmatky a nejednotnost v postupech. Osobně si nemyslím, že by byla česká právní úprava tohoto institutu v porovnání s úpravami některých evropských států dostatečná a podrobně zpracovaná. Naopak právní úprava Spojeného království Velké Británie a Severního Irska by mohla být pro Českou republiku inspirací

právě v tom, jak podrobně zpracovává průběh setkání se mediátorem a popisuje postup, kterého by se mediátor měl držet. Další výzkumná otázka, kterou jsem si stanovila je tato.

- II. Je zahraniční právní úprava mediace a nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem něčím výrazně odlišná od české právní úpravy?

Konkrétně jsem ve své práci zmiňovala tři zahraniční země, kterými jsou Spojené království Velké Británie a Severního Irska, Francie a Španělsko. Také jsem v této kapitole rozebrala směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech ze dne 21. května 2008. Dle mého názoru není zahraniční úprava výše zmíněných zemí nijak zásadně odlišná od české právní úpravy. Nějaké rozdíly tam ale existují. Všechny tři zmíněné země kladou velký důraz na rodinnou mediaci, zákony chrání rodinný život, rodičovství a vše s tím spojené. Taktéž se v například v Anglii i Španělsku mediace dělí na mediaci v rodinné oblasti a poté další oblasti. Osobně mě překvapil velký počet institucí, který je ve Francii mediací zabývá. Obecně mám za to, že tyto tři zahraniční země problematiku mediace zpracovanou lépe a přehledněji. Zaujalo mě i to, že ve Francii je mediace v některých případech povinná, a to právě v případě rodinné mediace. V České republice mediace a první setkání se zapsaným mediátorem povinné není, naopak je to postaveno na dobrovolnosti. Pokračuji třetí výzkumnou otázkou, kterou jsem si pro tuto práci stanovila.

- III. Je institut nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem v České republice dostatečně využíván?

Dle mého osobního výzkumu je využití institutu prvního setkání se zapsaným mediátorem rostoucího charakteru. Každým rokem se zvyšuje počet prvních setkání. Myslím si, že to že tento počet stále roste je velmi dobrá zpráva, ale vždycky je prostor pro zlepšení. Dle mého názoru by bylo vhodné využívat tento institut co nejvíce, jelikož to uleví účastníkům řízení, jelikož nebudou muset podstupovat soudní proces a taktéž to uleví soudu, protože je obecně známo, že soudy často nestíhají a jsou zahrnuty velkým množstvím případů. Abych tedy odpověděla na výzkumnou otázku, myslím si, že je tento institut v České republice dostatečně využíván, každým rokem roste počet případů. Poslední výzkumná otázka, na kterou bych si ráda v závěru odpověděla je tato.

IV. Jak moc a jakým způsobem ovlivňuje nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem průběh civilního soudního řízení?

Na tuto otázku odpovídám v 5. kapitole této práce, která se celá týká vlivu nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem na průběh civilního soudního řízení. Největší vliv na probíhající soudní řízení má samotné nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem, které lze nařídit v podstatě v jakékoli fázi řízení, a které znamená, že se probíhající řízení přerušuje, avšak nejdéle na 3 měsíce. O tom na jak dlouho se řízení přeruší, rozhoduje předseda senátu usnesením. První setkání ovlivňuje samotné řízení také hlavně tím, že na výsledku setkání s mediátorem závisí další pokračování soudního řízení. Zda se bude nadále pokračovat v řízení před soudem, nebo strany uzavřou smlouvu s mediátorem a budou ve svém vyřešení sporu pokračovat mimosoudně.

Domnívám se, že cíl diplomové práce byl naplněn. Sama jsem si při psaní práce dozvěděla spoustu nových a užitečných informací. Budu ráda, když bude má práce nápomocná v pochopení této problematiky nebo třeba i inspirací se o toto témat více zajímat.

Seznam použitých zdrojů

Monografie:

- HOLÁ, Lenka, HRNČÍŘÍKOVÁ, Miluše. *Mimosoudní metody řešení sporů*. Praha: Leges, 2017, 90 s.
- HOLÁ, Lenka a kol. *Mediace v praxi optikou empirického výzkumu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, 117 s.
- HOLÁ, Lenka kol. *Mediace a možnosti využití v praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2013, 512 s.
- HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2011, 70 s.
- MALACKA, Michal a kol. *Mediace dnes – realita perspektivy*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, 35 s.
- PATOČKOVÁ, Dana. *Nejlepší je domluvit se aneb průvodce mediačním procesem*. 1. vydání. Praha: ALFOM, 2013, 20 s.
- RANGLOVÁ, Pavla. *Nejen zapsaný mediátor v praxi I., Vhled do mediace včetně souvisejících předpisů a vzorů*. 1. vydání. Ostrava: S. Europe, s. r. o., 2020, 17 s.
- SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, 160 s.

Odborné články v elektronické podobě:

- BŘÍZA, Petr, GANTNER, Filip. První setkání se zapsaným mediátorem z pohledu praxe. *Bulletin advokacie* [online], 2016 [cit. 1. srpna 2023]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/prvni-setkani-se-zapsanym-mediator-em-z-pohledu-praxe>
- HÁJKOVÁ, Šárka, PATOČKOVÁ, Dana. Institut prvního setkání se zapsaným mediátorem – pomoc nebo problém? *Soudce* [online], 2018 [cit. 15. října 2023]. Dostupné z: https://www.conflict-management.org/upload/ke-stazeni/Soudce_05_18_ukazka.pdf
- VRAJÍKOVÁ, Melinda. Alternativní řešení sporů. *Epravo* [online], 2023 [cit. 22. srpna 2023]. Dostupné Z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/alternativni-reseni-sporu-116231.html>

Zákony:

- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 277/2012 Sb., o zkouškách a odměně mediátora
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech
- Civil Procedure Rules, 2007
- Children and Families Act 2014
- Věcný záměr civilního řádu soudního

Důvodové zprávy:

- Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů

Komentáře:

- DOLEŽALOVÁ, Martina a kol. *Zákon o mediaci. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013. 43-44 s.
- GRÍBKOVÁ, Petra a kol. *Občanský soudní řád - judikatorní komentář*, CODEXIS publishing, 01.08.2017 [cit. 11.10.2023]
- ROGALEWICZOVÁ, Romana a kol. *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí. Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2018, 104-113 s.
- SVOBODA, Karel a spol. *Občanský soudní řád. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2022, § 100 odst. 2 OSŘ
- SVOBODA, Karel a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2020, § 9 ZŘS

Rozhodnutí soudu a stanoviska:

- Výklad institutu Prvního setkání s mediátorem z hlediska jeho obsahu a úhrady - Stanovisko sekce ADR ČAK

Usnesení Ústavního soudu:

- Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. května 2018, sp. zn. III. ÚS 1604/17-1.

Usnesení Nejvyššího soudu:

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. března 2014, sp. zn. 29 Cdo 2648/2013

Ostatní zdroje:

- *Mediace v zemích EU*. [online]. e-justice.europa.eu, 13. června 2017 [cit. 17. srpna 2023]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_mediation_in_member_states-64-ew-cs.do?member=1
- *Mediace v zemích EU*. [online]. e-justice.europa.eu, 29. června 2022 [cit. 30. října 2023]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/64/CS/mediation_in_eu_countries?SPAIN&member=1
- *Civil court mediation service manual. Her majesty's courts service*. [online] 2009 [cit. 17. srpna 2023]. Dostupné z: [civil-court-mediation-service-manual_v3_mar09.pdf](http://civil-court-mediation-service-manual.v3.mar09.pdf) (judiciary.uk)
- *What is a MIAM? Family mediation council*. [online]. 2023 [cit. 17. srpna 2023]. Dostupné z: [What is a MIAM? - Family Mediation Council](http://www.familymediationcouncil.org.uk/what-is-a-miam/)
- *Mediace v zemích EU*. [online]. e-justice.europa.eu, 20. dubna 2023 [cit. 21. srpna 2023]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/64/CS/mediation_in_eu_countries?FRANCE&member=1
- *Zapsaný mediátor – Kdo je to?* [online]. consensus.cz, 2023 [cit. 23. srpna 2023]. Dostupné z: <https://consensus.cz/zapsany-mediator-kdo-je-to/>
- Oddělení 3603. *Fáze řízení* [online]. financnigramotnost.mfcr.cz, 1. července 2014 [cit. 11. října 2023]. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/reseni-sporu/soudni-rizeni/faze-rizeni>
- PORTEŠOVÁ, Veronika. *První nařízené setkání s mediátorem – co je jeho obsahem a o čem vás musí mediátor poučit?* [online]. epravo.cz, 16. června 2020 [cit. 11. října 2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prvni-narizene-setkani-s-mediatorem-co-je-jeho-obsahem-a-o-cem-vas-musi-mediator-poucit-111343.html>
- *Jak vybrat mediátora* [online]. mediace.justice.cz, 2023 [cit. 11. října 2023]. Dostupné z: <https://mediace.justice.cz/kdo-je-mediator/jak-vybrat-mediatora/>

- *První setkání s mediátorem* [online]. cm-brno.cz, 2023 [cit. 11. října 2023]. Dostupné z: <https://www.cm-brno.cz/o-mediaci/prvni-setkani-s-mediatorem/>
- *Mediační centrum Zlín – Služby* [online]. mediace-zlin.cz, 2023 [cit. 13. listopadu 2023]. Dostupné z: [Mediační centrum Zlín \(mediace-zlin.cz\)](https://mediace-zlin.cz)

Abstrakt

Tato diplomová práce s názvem Nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem a jeho vliv na průběh civilního soudního řízení poskytuje informace o oprávnění předsedy senátu nařídit účastníkům civilního soudního řízení první setkání se zapsaným mediátorem a dále se zabývá vlivem na toto řízení. Cílem práce bylo přispět do povědomí o tomto institutu a podrobněji toto téma zpracovat. K dosažení cíle byly rozebrány základní pojmy a poskytnuta analýza celé problematiky. V první kapitole se práce zabývá zpracování české právní úpravy. Zmiňuji zde čtyři zákony, které souvisejí s tématem. V druhé kapitole se zaměřuji na zahraniční právní úpravu, jelikož se snažím v práci porovnat českou a zahraniční právní úpravu. Ze zahraničních zemí jsem zvolila Spojené království Velké Británie a Severního Irska, Francii a Španělsko. Třetí kapitola se věnuje samotnému institutu prvního setkání se zapsaným mediátorem, vysvětluje, co to znamená, kdo může toto setkání nařídit a jak se po nařízení setkání postupuje. Poslední kapitola je věnována vlivu setkání se zapsaným mediátorem na průběh civilního soudního řízení. V závěru celé práce jsem poskytla kompletní shrnutí, také svůj pohled na celou problematiku a odpovědi na výzkumné otázky, které jsem si ke každé kapitole stanovila.

Abstract

This master's thesis entitled *The Impact of the First Meeting Order with a Registered Mediator on the Course of Civil Proceedings*. This master's thesis explores the authority of the presiding judge to order the participants in civil proceedings to attend the first meeting with a registered mediator and examines its influence on the course of the proceedings. The aim of the thesis was to contribute to the understanding of this legal institute and to provide a detailed analysis of the subject. To achieve this goal, fundamental concepts were dissected, and a comprehensive analysis of the issue was presented. Chapter one delves into the framework of Czech legal regulations related to the topic, referencing four laws relevant to the subject matter. Chapter two focuses on foreign legal regulations to facilitate a comparison between Czech and foreign legal frameworks. Selected countries for this comparison include the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, France, and Spain. Chapter three is dedicated to the institute of the first meeting with a registered mediator, elucidating its meaning, identifying the authorities empowered to order such meetings, and outlining the procedural steps following the order. The final chapter explores the impact of the first meeting with a registered mediator on the course of civil proceedings. In the conclusion, a comprehensive summary is provided, along with the author's perspective on the entire issue and responses to the research questions posed at the beginning of each chapter.

Klíčová slova

mediace, ADR, mediátor, první setkání se zapsaným mediátorem, občanský soudní řád, zákon o mediaci, civilní řízení

Key words

mediation, ADR, mediator, first meeting with a registered mediator, civil procedure code, law of mediation, civil proceedings